

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Δ'. ΦΥΛΛΑΔ. 99.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Νοεμβρίου 1868.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Φέλτων.—Ὁ δέσμιος τῆς Χιλλῶνος.—Ἰπαρξίς
καὶ πνευματισμὸς τῆς ψυχῆς.—Ἡ χρυσὴ κλίμαξ
τοῦ Μαίμωνίδου.—Ποίησις.—Τὸ Ἄνθος τῆς Ἀλόης.
—Σκέψεις.—Μῦθος.

Ο ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ Κ. ΦΕΛΤΩΝ.

Εἰς τῶν διασημοτέρων λογίων καὶ ἐλλη-
νιστῶν τοῦ νέου κόσμου, ὁ καθηγητὴς
Κορνήλιος Κ. Φέλτων, ἐτελεύτησεν εἰς
Κέστερ τῆς ἐν Βορείῳ Ἀμερικῇ Πενσυλ-
βανίας, ὅπου ἀπὸ τῆς Κανταβριγίας με-
τέβη, ὅπως ἐν τῷ κλίματι ἐκείνῳ ζητήσῃ
τὴν ἀνάκτησιν τῆς κλονισθείσης υἰείας
του. Ἐτελεύτησε δὲ προῶρως, ἐξαντλη-
θεὶς ὑπὸ τῶν κόπων, οὓς ὁ ἔρως τῶν
γραμμάτων τῷ ἐνέπνεε, καθ' ἣν στιγμὴν
μάλιστα νέα ἔργα του ἔμελλον νὰ λαμ-
πρύνωσιν ἔτι μᾶλλον τὴν φήμην ἣν δι-
καίως ἔχαιρε. Τὸν Κ. Φέλτωνα κατὰ
πρῶτον ἐγνωρίσαμεν ἐν Ἀθήναις ἐν ἔτει
1853 καὶ μετ' αὐτοῦ πολλάκις περιω-
δεύσαμεν τὰ πεδία τῶν Μαραθωνομάχων,
τὰς ἀθανάτους Θερμοπύλας καὶ τὴν γῆν
ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἄψυχον μάρ-
μαρον ἔλαβε πνοὴν ὑπὸ τὴν σμίλιν τοῦ
Φειδίου, καὶ ἡ σάνις ἐζωοποιήθη ὑπὸ τῆς
γραφίδος τοῦ Ἀπελλοῦς.

Τριακονταετίαν ὀλόκληρον ὁ καθηγη-
τὴς Φέλτων ἐδίδαξε τὴν Ἑλληνικὴν φι-
λολογίαν εἰς τὸ ἐν Κανταβριγίᾳ τῆς Ἀ-
μερικῆς Πανεπιστήμιον, θαυμαζόμενος ὑπὸ
τῶν ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ φιλολόγων.
Δύναται δὲ νὰ ὀνομασθῇ ὁ ἀναμορφωτὴς
τοῦ πρὸς τὰς νέας γλώσσας ἀκαδημαϊκοῦ
πνεύματος, ὁ Βάϋρων τῶν γραμματολό-

γων. Ὁ θαυμασμὸς του διὰ τὴν Ἑλληνι-
κὴν γλῶσσαν ἦν τοσοῦτω μέγας, ὥστε
ἐγένετο ὁ ἀρχηγὸς νέας διὰ τὴν Ἑλληνι-
κὴν φιλολογίαν ἀναμορφώσεως. Τὸ παρὰ
τοῦ Ἑράσμου ἐγερθὲν μεσότειχον ἐρρήχ-
θη ὑπὸ τοῦ Φέλτωνος, καὶ διὰ τοῦ ῥήγ-
ματος Ἀμερικανοὶ καὶ Εὐρωπαῖοι ἠδυνή-
θησαν νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ
Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Οἱ Ἀμερικανοὶ
φιλόλογοι, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντες τὸν Φέλ-
τωνα, εἶναι οἱ πρῶτοι τολμήσαντες νὰ
ἐπαναστατήσωσι κατὰ τοῦ Ἑρασμείου
προσκόμματος. Ἡ ἐπανάστασις δὲ αὕτη
εὐτυχῇ ἐπενήργησεν ἐπιρροὴν, διότι συνέ-
δεσε στενωτέρον τοὺς Ἀμερικανούς μετὰ
τῶν Ἑλλήνων. Ἦκούσαμεν αὐτὸν πολλά-
κις ἀπὸ τῆς ἑδρας ἐνθουσιῶντα ὑπὲρ τῆς
Ἑλλάδος, καὶ παραινούντα καὶ προτρέ-
ποντα τοὺς μὲν θέλοντας νὰ σπουδάσωσι
τὰς τέχνας νὰ μεταβαίνωσιν εἰς Ἰταλίαν,
τοὺς δὲ τὴν φιλολογίαν εἰς Ἑλλάδα. Αἱ
συμβουλαὶ του δὲν ἐρρίφθησαν εἰς ἄγονον
γῆν· διότι σήμερον βλέπομεν τοὺς μὲν
καλλιτέχνας Ἀμερικανούς πορευομένους
εἰς Ἰταλίαν, τοὺς δὲ ἐραστὰς γραμμάτων
εἰς Ἀθήνας. Τοῦτο δὲ εἶναι ἄξιον θαυμα-
σμοῦ καὶ πολλὴν ἔχει τὴν ὁμοιότητα πρὸς
τὴν ἐποχὴν τῆς βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ
ἐπὶ τῶν Ἀγγλονορμανῶν. Ὁ Μίλτων καὶ
οἱ σύγχρονοι αὐτοῦ λόγιοι ἠδύναντο νὰ
ὀμιλῶσιν ἑλληνιστὶ μετὰ τῶν Ἑλλήνων,
καὶ ἀμφιβάλλομεν ἂν ἡ Ἀγγλία ἤθελε

φθάσει τὸ φιλοσοφικὸν αὐτῆς μεγαλεῖον, εἰ ὁ Ἔρασμος ἤγειρε τὸ σύστημα τοῦ μίαν ἐκκτονταετηρίδα πρότερον. Ἰπὸ τὸ νέον, ἀλλὰ κατώτερον τοῦτο σύστημα, οἱ Ἄγγλοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀναδείξωσιν ἓνα νέον Σακεσπῆρον. Αἱ δυσκολίαι τὰς ὁποίας ὁ Ἔρασμος παρενέβαλλεν εἰς τὴν προφορὰν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τοσοῦτον κατεβάρυνον καὶ ἀπεθάρρυνον τοὺς Ἄγγλους, ὥστε οἱ πλείστοι τούτων κατασπαταλοῦντες τὸν πολύτιμον αὐτῶν χρόνον εἰς τὴν μελέτην νεκρῶν γλωσσῶν, ἀπώλεσαν τὸν τρόπον τοῦ ἐκφράζεσθαι, τὸν διακρίνοντα τοὺς Ἄγγλους τῆς Εἰσαβετείου ἐποχῆς. Ὁ Φέλτων τὰ προσκόμματα ταῦτα μελετήσας, ἠγωνίσθη νὰ κατακρημνίσῃ, καὶ πραγματικῶς ἐπέτυχε. Τοῦτο ἕνεκα τὴν σήμερον βλέπομεν εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ Ἀμερικανικὰ πανεπιστήμια, οὐ μόνον νὰ προφέρωσι τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὡς οἱ σημερινοὶ Ἕλληνας, ἀλλὰ νὰ σπουδάζωσι καὶ τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν. Τοὺς τοιοῦτους ἀγῶνας τοῦ Φέλτωνος, καίτοι προῶρος ὑπὸ τοῦ θανάτου διακοπέντας, ἡμεῖς ἀσπαζόμεθα· διότι θεωροῦμεν αὐτοὺς οἰωνὸν ἀριστον· τοὺς θεωροῦμεν ὡς τὴν ἡὺ νέας Ἀμερικανικῆς Φιλολογίας ἀνωτέρας ἰσως τῆς ἐπὶ τοῦ Σακεσπῆρου ἀγγλικῆς.

Ὁ θάνατος τοῦ Φέλτωνος εἶναι μεγάλη ἀπώλεια δι' ὅλην τὴν Ἀμερικὴν, ἰδίως δὲ διὰ τὸ ἀρχαῖον καὶ δεδοκιμασμένον Πανεπιστήμιον τὸ ὁποῖον οὗτος ἐκόσμη. Εἶναι ἀπώλεια διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἣν ὡς ἄλλην πατρίδα του ἠγάπα καὶ ὑπὲρ τῆς ὁποίας πολλὰ ἐμόχθησε, πολλὰ ἔγραψε, καὶ πολλὰ ὠμίλησε· καθ' ἣν ἐποχὴν μάλιστα διάσημοι συγγραφεῖς, δυσμενῶς κατὰ τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος διακειμένοι, ἐξέμεττον πικρὰς καὶ ἀδίκους κατ' αὐτῆς μομφάς. Δις αὐτὸς ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἑλλάδα μὲ ἀκμαῖον ἐνθουσιασμόν, ἔγραψε πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του τῷ 1854 πρὸς τὸν φίλον του φιλέλληνα Χάου τὰ ἐξῆς:— «Δὲν δύναμι νὰ σὲ περιγράψω τὴν ἀπειρον εὐχαρίστησιν ἣν ἐδοκίμασα κατὰ τοὺς τρεῖς μῆνας, οὓς διέμεινα ἐνταῦθα, καὶ ἂν ἀντικείμενα ἀγαπητὰ δὲν μὲ ἔσυρον πρὸς τὴν πατρίδα μου, ἤθελον λυπηθῆ πολὺ νὰ ἀφήσω τὰς λαμπρὰς σκηπὰς, τὰ ζωγραφικώτατα ὄρη, τὰς ὠραίας κοιλάδας, τὰ θαυμάσια μνημεῖα

παρελθούσης δόξης καὶ τὴν φιλόξενον καὶ προσφιλή ταύτην κοινωνίαν.» Ὅτε δὲ ὁ λόρδος Καρλάιλ ἐδημοσίευσεν τὸ γνωστὸν περὶ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος ἡμερολόγιόν του, ὁ Φέλτων ἐσπευσεν ἐν νύκτι ἐκδόσει παρ' αὐτοῦ γενομένη ἐν Ἀμερικῇ ν' ἀντικρούσῃ τὸν εὐγενῆ λόρδον διὰ τὰς ἀδίκους περὶ τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων κρίσεις του. Ἐν δὲ τοῖς προλεγομένοις τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας τοῦ Σμιθ, λέγει πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς ἀξία σημειώσας: «Ἡ σπουδὴ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας εἶναι δι' ὅλον τὸν πεφωτισμένον κόσμον ἐν τῶν ἰσχυρωτέρων μέσων πρὸς τὴν διανοητικὴν ἀνάπλασιν τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ πολιτικὰ καθιδρύματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἶναι ἀξία μεγάλης μελέτης παρ' ἅπασιν τοῖς ἐλευθεροῖς λαοῖς. Ἡ μελέτη αὕτη καθίσταται πρὸ πάντων ἀναγκαιοτέρα δι' ἡμᾶς τοὺς Ἀμερικανούς. Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν φιλολογίαν ὀφείλουσι πάντες νὰ σπουδάζωσιν, ἰδίως ὁ δημοκρατικὸς τῆς Ἀμερικῆς λαός. Μόναι δὲ, πλὴν μόναι αἱ συνταγματικαὶ κυβερνήσεις, ὡς αἱ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Ἡνωμένων Κρατῶν τῆς Ἀμερικῆς, δύνανται νὰ ἐκτιμῶσιν τὸ πνεῦμα ὁπερ οἱ ἱστορικοὶ, οἱ ῥήτορες καὶ οἱ ποιηταὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐμπνέουσι. . . . Οἱ ἀγῶνες τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ὑπὲρ ἀνακτῆσεως τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῶν ἔτυχον τῆς συμπαθείας καὶ βοηθείας τῶν Ἀμερικανῶν, ἐνῶ τὰ χριστιανικὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης κατέτρεχον τὸ ὡς αὐτὰ χριστιανικὸν ἔθνος, ὁπερ γενναίως ἐπάλαυν ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἀνεξαρτησίας.»

Ὁ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀκραιφνῆς αὐτοῦ ἔρωσ διαφαίνεται καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Ἑλληνικῆς ἱστορίας τοῦ Σμιθ, ἣν διὰ προλεγομένων καὶ προσθηκῶν ἐπλούτισε καὶ ἐξηκολούθησε μέχρι τῶν ἡμερῶν μας· καὶ ἔτι εἰς διαφοροὺς δημοσίας παραδόσεις του ἐν Ἀμερικῇ προσπαθήσας εἰς ταύτας νὰ παραστήσῃ τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ εὐνοϊκὴν ἐποψίν. «*Ἡ πτώσις καὶ ἀνάστασις τῆς Ἑλλάδος*» ὑπῆρξε μία τῶν ὠραιωτέρων τῶν ὄσων ποτὲ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀπήγγειλε παραδόσεων.

Ὁ ζῆλος τοῦ ἀνδρὸς ὑπὲρ τῶν γραμμάτων καὶ ἡ ἐπιθυμία του μάλιστα νὰ ἐμψυχώσῃ πᾶν ὅ,τι ἔτεινεν ὑπὲρ τῆς Ἑλ

ληνικῆς φιλολογίας ὑπερέβαινε πᾶν ὄριον. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ περικλεοῦς ἡμῶν ποιητοῦ Σολωμοῦ, καὶ ὅτε εἰσέτι ἐσπουδαζονέγω ἐν τῷ πανεπιστημείῳ τῆς Κανταβριγίας, ἐπεχείρησα νὰ μεταφράσω ἀγγλιστὶ τὸν γνωστὸν εἰς τὴν ἐλευθερίαν διθύραμβον τοῦ Ποιητοῦ μας, ἵνα δώσω εἰς τοὺς Ἀμερικανούς ἰδέαν τινὰ τοῦ ὑψηλοῦ ποιήματος. Ἀλλὰ συναισθανόμενος τὰς ἀνεπαρκεῖς δυνάμεις μου, καὶ μὴ τολμῶν νὰ δημοσιεύσω αὐτὸν, πρὶν ἢ ἀκούσω τὴν γνώμην τοῦ Κ. Φέλτωνος, ἔπεμψα τὴν μετάφρασίν μου καὶ συνώδευσα μὲ τὰς ἀκολουθοῦσας λέξεις. «Σὰς παρακαλῶ νὰ παρατηρήσητε τὴν μετάφρασιν καὶ ὡς φίλος νὰ μὲ δώσητε τὴν γνώμην σας ἂν ἦναι ἀξία δημοσιεύσεως.» Ὁ Κ. Φέλτων μοὶ ἔπεμψε τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν.

Ἐν Κανταβριγίᾳ, ὁκτωβρίου 10, 1857.

Φίλιτατέ μοι,

Ἀνέγνωσα μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐπιστασίας τὴν παρὰ σοῦ γενομένην μετάφρασιν τῆς ὠδῆς τοῦ διακεκριμένου συμπατριώτου σου Σολωμοῦ. Ὁ τελευταῖον συμβᾶς θάνατος αὐτοῦ ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὰ πρῶτα αὐτοῦ ποιητικὰ ἔργα, ὅτε ἀνεθάρρυνε τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ ἐθνικότητος ἀγῶνα. Χαίρω πολὺ ὅτι σκοπεύεις νὰ δημοσιεύσῃς διὰ νέας ἐκδόσεως τὸ περίφημον τοῦτο ποίημα, ὁπερ πάντοτε θέλει κατέχει ὑψίστην θέσιν εἰς τὴν φιλολογίαν τῆς νέας Ἑλλάδος.

Τὸ ἀντικείμενον τοῦ ποιήματος εἶναι θούριον, καὶ μολονότι ὁ ποιητὴς ἦτο πολὺ νέος, ὅτε ἔγραψεν αὐτὸ, ἡ εὐφράδεια, ἡ γραφικὴ δύναμις, ἡ δεινότης περὶ τὴν περιγραφὴν ἀποδεικνύουσιν ὑψιστον ποιητικὸν νοῦν ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν καλητέρων αὐτοῦ δυνάμεων καὶ ἀντάξιον τοῦ θέματος ὁπερ ἐπραγματεύθη. Εἶμαι βέβαιος ὅτι τὸ μικρὸν σου βιβλίον θέλει γίνεαι εὐπρόσδεκτον παρὰ πάντων τῶν λογίων, πρὸς τοὺς ὁποίους τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος εἶναι προσφιλές, καὶ τῶν ὁποίων ὁ θαυμασμός δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς δόξαν. Ὡς ἐπίσης θέλει εἶσθαι εὐπρόσδεκτον καὶ ὠφέλιμον πρὸς πάντας τοὺς ἐπιθυ-

μοῦντας νὰ σπουδάσωσι τὴν ζῶσαν γλῶσσαν τοῦ τόπου ἐκείνου. Ἰπὸ τοιαύτην ἐποψίν τὸ ποίημα ἔσται σπουδαιότερον, ἢ τὰ τελευταῖα ἔργα τῶν Ἑλλήνων φιλολόγων. Τὸ ὕφος του εἶναι δημοτικώτερον, ἢ τὸ τῶν καθηγητῶν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀληθέστερον καὶ φαινότερον ἀντανεκλᾶ τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ. Καθόσον δὲ ἀφορᾷ τὴν μετάφρασιν εἶναι λίαν ἐπιτυχῆς αὕτη.»

Εἶμαι πάντοτε, ὁ πιστός σου φίλος, Κ. Κ. Φέλτων.

Οὔτε ὁ χρόνος οὔτε ὁ τόπος ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ ἀπαριθμήσωμεν ἐνταῦθα τὰς πολυτίμους ἐκδόσεις τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἃς ὁ Ἑλληνιστὴς Φέλτων ἐπιχείρησε, καὶ τὴν ἀξίαν ἣν οἱ νεώτεροι φιλόλογοι ἀποδίδουσιν εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθέντα σχόλια. Ἄρθρα πολλὰ καὶ πραγματεῖαι καταχωρηθεῖσαι εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ μαρτυροῦσιν, ὅτι ἡ ἀρχαία καὶ ἡ νέα Ἑλλὰς ἦτο τὸ κύριον αὐτοῦ μέλημα καὶ τὸ ἀντικείμενον τῶν σπουδῶν του. Συντάκτης εἰς τὴν νέαν Ἀμερικανικὴν ἐγκυκλοπαιδεῖαν κατεχώρισε πολλὰς πραγματείας πολλοῦ λόγου ἀξίας. Ἡ περὶ Ἀττικῆς, ἡ περὶ Δημοσθένους, ἡ περὶ Εὐριπίδου καὶ ἡ περὶ Ἀθηνῶν εἶναι προϊόντα τοῦ εὐφυοῦς καὶ ἀνεξαντλήτου καλάμου του. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἀσχολούμενος ἔγραψεν ἡμῖν τὸν ἰανουάριον τοῦ 1858 τὰ ἐξῆς: «Ἐτελείωσα καὶ ἀνέγνωσα τὰ δοκίμια τῆς περὶ Ἀθηνῶν πραγματείας μου, ἣν ἔγραψα διὰ τὴν νέαν ἐγκυκλοπαιδεῖαν. Τοῦτο μοὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ σοὶ ἐρωτήσω, ἂν ἦναι δυνατόν νὰ λάβωμεν γεγονότα καὶ ἔγγραφα ὅπως ἐτοιμάσωμεν συντόμους βιογραφίας τινῶν τῶν περιφημοτέρων ἀνδρῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἐν οὐδεμιᾷ ἐγκυκλοπαιδείᾳ μέχρι τοῦ νῦν ἔγραψαν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· καὶ νομίζω ὅτι ἤθελεν εἶσθαι λίαν ἐπιθυμητὸν ἡμεῖς πρῶτοι τοῦτο νὰ πράξωμεν. Σκοπεύω νὰ γράψω ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας, ἵνα προμηθευθῶ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ πλουτίσῃ, ἣν ἔχω ἀνά χειρας πολύτιμον ὕλην. Πᾶν δὲ ὅ,τι σὺ ἔχεις, ἢ ἡμπορεῖς νὰ λάβῃς ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς Ἐπτανήσου, ἢ εἴτι ἄλλο πρᾶγμα φιλολογικοῦ χαρακτήρος ἔχεις, καὶ τὰ

ἀφορώμενα τῆν ἐκπαίδευσιν, περιγραφὰς ἠθῶν, ἐθίμων, καταστάσεως κοινωνικῆς εἰκοι ἀπαντα μεγάλης ἀξίας. Ὅλα σου τὰ φυλλάδια, ἐφημερίδες, ἔγγραφα παντόλου εἶδους, θέλουσι χρησιμεύσει νὰ διαφωτίσωσιν ἐν μέρος τῆς ἱστορίας ἀγνώστον μέχρι τοῦδε εἰς τὸν λοιπὸν κόσμον.

Τοιαῦτα τὰ φιλολογικὰ ἔργα τοῦ Φέλτωνος. Οἱ συμπολιταὶ αὐτοῦ καὶ ἡ κυβέρνησις τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν πολυτρόπως αὐτὸν κατὰ καιροὺς ἐτίμησαν. Ἡ δὲ Ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος τοῦ ἐν Κανταβριγίᾳ Πανεπιστημίου, ἀναγνωρίζουσα τὴν ἱκανότητα αὐτοῦ καὶ τὴν ὄθησιν ἣν ἔδωκεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν, διώρισεν αὐτὸν πρὸ τινων ἐτῶν Πρύτανιν. Κατὰ δὲ τὰ ἄλλα ἀνὴρ ἀγαθός, ἀριστος οἰκογενειάρχης, φίλος πολῦτιμος, ἀκόρεστος πρὸς τὴν μάθησιν αἰεὶ ἐπασχολεῖτο εἰς διανοητικὰς ἐργασίας, καὶ τὸ πνεῦμά του δὲν ἀνεπαύετο· οἱ δὲ γνωρίσαντες αὐτὸν δύνανται νὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι ὁ θάνατός του ἀφίνει διὰ τὴν φιλολογίαν κενὸν μέγα, ὅπερ δυσκόλως θέλει πληρωθῆ. Ἡ σπουδὴ ἦν ἡ μόνη αὐτοῦ ἀσχολία καὶ διασκέδασις· καὶ τὴν ἰσχυρὰν αὐτοῦ ἰδιοσυγκρασίαν κατέβαλεν ὁ πολυκάματος οὗτος ὁ βίος, ὃν διήγαγεν. Ἀπὸ πρωίας μέχρι βαθείας νυκτὸς εὑρισκέ τις αὐτὸν ἐν μέσῳ βιβλίων, ἢ μὲ τὸν κάλαμον εἰς τὴν χεῖρα.

Εἰς τοσαῦτα δείγματα γενικῆς λύπης καὶ συμπαθείας, ἅτινα ὁ θάνατος τοῦ Κ. Φέλτωνος ἐπροξένησεν, ἃς ἐπιτραπῆ καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ ἐκπληρώσωμεν καθήκον ἱερὸν προσφέροντες, ἂν καὶ μακρόθεν, τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν εἰς τὴν μνήμην τοῦ σοφοῦ διδασκάλου καὶ φίλου, οὔτινος ἡ φιλία καὶ ἡ ἀγάπη θέλουσι μείνει διαπαντός ἐγκεχαραγμένα εἰς τὴν εὐγνώμονα ἡμῶν καρδίαν.

Γ. Α. ΚΑΝΑΛΗΣ.

Ο ΔΕΣΜΙΟΣ ΤΗΣ ΧΙΛΛΩΝΟΣ

(Ποίημα μυθῶδες ὑπὸ Λόρδου Γ. Βύρωνος. Μεταγλωττισθὲν εἰς πεζὸν λόγον ὑπὸ Δ. Σ. Ἀραβατινοῦ).

Α'.

Ψαρά, ἀλλ' ὄχι ἐκ τῆς ἡλικίας, εἶναι ἡ κόμη μου. Δὲν ἐπολιώθη ἐξ αἰφνιδίου τρόμου, ὡς εἰς ἄλλους τινὰς συνέβη, κατὰ τὴν βραχυχρόνιον νυκτὸς περίοδον. Δὲν ἐκυρτώθησαν ὑπὸ τῶν μόχθων τὰ νῶτά μου. Ἡ ποταπὴ ἀνάπαυσις εἰρκτῆς τὰ κατεπόνθησε. Μὲ κατέλαβεν ἡ μοῖρα ἐκείνων, εἰς οὗς ἀρνοῦνται, ὡς ἀπηγορευμένον καρπὸν, τὸ κοινὸν τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀέρος δῶρον. Ἐγὼ, ὑπὲρ τῆς πίστεως τῶν προπατόρων μου, ὑπέστην τὴν φυλάκισιν, καὶ περιεφρόνησα τὸν θάνατον. Ἐν ταῖς βασιάνοις, μάρτυς ὁ πατήρ μου τῆς Πίστεως ἐκείνης, ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν. Τὰ τέκνα του ἐφυλακίσθησαν, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, εἰς ζοφώδη πύργον. Εἰς μόνος ἐναπομένει, ἐπτὰ ἡμῶν ὄντων. Ἀπ' ἀρχῆς δ' ἕως τέλους, ἐξ νέοι καὶ εἰς γηραῖός ἀντέταξαν τὴν καρτεροψυχίαν εἰς τὴν λύσαν ἐκείνην τῆς καταδρομῆς. Ἐπεσφράγισαν διὰ τοῦ αἵματος, δύο θανάτους ἐν τῇ μάχῃ καὶ εἰς ἐπὶ τῆς πυρᾶς, τὸ ἱερὸν ζήτημα, καὶ, ὅπως ὁ πατήρ, ἔπεσαν καὶ αὐτοὶ ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἠρνοῦντο οἱ ὅμοιοι δῆμιοί μας. Εἰς σκοτεινὸν δρυγμα τρεῖς ἔρριψαν ἐξ ἡμῶν, ἐκ τῶν τριῶν δ' ἐκείνων ἐγὼ εἶμαι τὸ πανύστατον λείψανον.

Β'.

Αἱ ἀρχαῖαι τῆς Χιλλῶνος φυλακαὶ ἔχουσιν ἐπτὰ παραστάδας γοθτικῆς κατασκευῆς, τραχείας, ἀμαυράς, τὰς ὁποίας σκυθρωπὸν τι καὶ καθειργμένον φῶς μόλις καὶ μετὰ βίας διαυγάζει ἀμυδρά τις ἡλιακὴ ἀκτίς, ἀφανίζομένη σχεδὸν τι ἐν μέσῳ τῶν βαγᾶδων τοῦ εὐρείου τοῖχου, καὶ ὑφέρπουσα, ὡς φωσφορώδης τελευταιαία ἀτμίς, ἐπὶ τοῦ νοτιοῦ ἐκείνου ἐδάφους. Πᾶσα παραστάς φέρει ἐμπεπηγμένον ἀνὰ ἓνα κρῖνον, ἕκαστος δὲ κρῖνος κρατεῖ πλαγίως ἀνὰ μίαν ἄλυσιν, καὶ τῇ

μέταλλον ἐκεῖνο διαβιβρώσκει τὰς σάρκας, τοιοῦτους δ' αὐλακας ἀπέλιπον οἱ ὀδόντες του ἐπὶ τῶν ἰδικῶν μου, ὥστε δὲν δύνανται καὶ δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐξαλειφθῶσιν, ἕωσὺ διὰ παντός στερηθῶ τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλιακοῦ· τοῦ φωτὸς ἐκείνου, καινοφανοῦς πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ οὔτινος τὰ ὄξέα βέλη ἀνικανοῦσιν οὔτοι ἀνωδύνως νὰ ὑπομείνωσιν. Οἱ ὀφθαλμοί μου, οἵτινες πρὸ πολλοῦ δὲν εἶδον τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα, οὕτως ὡς τε οὐδ' ἐλαχίστην διατηρῶ ἐνθύμησιν αὐτοῦ. Τὴν θλιβεράν ἀπαρίθμησιν διέκοψα, ἕως ἀφ' ἧς ὁ τελευταῖος ἐξέπνευσε τῶν ἀδελφῶν μου, ἐγὼ δὲ, μόνος ζῶν, ψηλαφητὶ κατέπεσα παρὰ τὸ πλευρόν του.

Γ'.

Ἐκαστος ἡλυσιδώθη πρὸς ἐκάστην τῶν παραστάδων. Ἡμεθα τρεῖς ἀδελφοί, καὶ ἐν τούτοις καθεὶς ἦτο μεμονωμένος αὐτόθι, ἐπεὶ οὐδὲ βῆμα ἠδυνάμεθα νὰ προσώμεν, οὐδὲ νὰ ἐνίδωμεν κατὰ πρόσωπον πρὸς ἀλλήλους, παρεκτός μόνον εἰς τὸ ὑπόζοφον φέγγος, τὸ συγγέον τὴν διάγνωσιν ἡμῶν αὐτῶν.

Συνηνωμένους οὕτως, οὕτω διακεχωρισμένους, τὰ δεσμὰ ἐν ταῖς χερσὶ φέροντας καὶ τὴν ὀδύνην ἐν τῇ καρδίᾳ, μόνη ἀναψυχὴ ἐναπέμενεν ἔτι εἰς ἡμᾶς ὁ ἐλεύθερος λόγος. Τὸ νὰ παρηγορώμεθα ἀμοιβαίως, πᾶσαν ἐλπίδα νὰ ἀνκοινώμεν ἀλλήλοις, νὰ ἀναπολώμεν εἰς τὸν νοῦν πράγματα ἐτέρας ἐποχῆς, θούρια καὶ ἀνδρικά νὰ μέλωμεν ἄτματα, ταῦτα παρεῖχον εἰς ἡμᾶς, ἐστερημένους παντὸς καθροῦ στοιχείου, μικρὰν ἀνακούφισιν. Ἡ φωνὴ μας, ἡ πρὶν τοσοῦτον πλήρης καὶ εὐηχος, εἰς ἐκμελῆ ἀπέληξεν οἰμωγὴν, οὕτως ὥστε ἐφαίνετο ὡς ἡχώ τῆς φυλακῆς. Ἦτο ἄρα γε πλάνη; ἢ ἡ λαλιά μας ἀπώλεσε τὸν συνήθη ἐναρμόνιον τόνον;

Δ'.

Ἐγὼ ἤμην ὁ πρεσβύτερος τὴν ἡλικίαν, ὥστε ὄφειλον νὰ ἀναπτερῶ τὸ θάρρος των, καὶ νὰ τοὺς παρηγοῦ. Ἐπραξα ὅσον ἔκειτο παρ' ἐμοί, ὅτι ἐδύναντο διέπραξαι καὶ αὐτοί. Τοῦ πατρὸς ὁ φίλτατος ἦτο ὁ ὑστερότοκος ἐκ τῶν τριῶν ἡμῶν,

καθότι, ἐν τοῖς κυανοῖς, ὡς ὁ οὐρανός, ὄμμασι τοῦ νεανίσκου, ἀπεικονίζετο τὸ μελιχρὸν τῆς μητρὸς βλέμμα. Καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ κατ' ἐξοχὴν ἠσθανόμην τὴν καρδίαν μου κατανευγμένην. Καὶ τίνα δὲν θὰ ἐκίνοι εἰς ἔλεος τὸ πτηνάριον ἐκεῖνο, κατὰκλειστον εἰς τοιαύτην φωλεάν; Καὶ ἦτο ὠραῖος, ὡς ἡ ὑποφώσκουσα ἡμέρα (ὅποτε ἡ ἡμέρα ἦτο καὶ δι' ἐμὲ ὠραία, ὡς διὰ τοὺς νεοσσοὺς τοῦ ὀρεσικοῦ αἵματος), ἢ ὅμοιος πρὸς τὸ χιονόπεπλον ἐκεῖνο τοῦ Ἡλίου τέκνον, τὸ ἐκλάμπον ἐν τοῖς πόλοις, καὶ ἀγρυπνοῦν ἐπὶ μακρὸν θέρους, ἐπίλησμον τοῦ ὕπνου. Φύσις παιδρᾶ, ἣτις οὐδέποτε ἔχυνε δάκρυα, παρεκτός ἂν τὰ ἐφείλκουν αἱ ἀλλότριαι συμφοραί. Κατέπιπτον τότε, ὡς ὕδωρ καταρρέον ἐκ βράχου, τὰ δάκρυα ἐκ τῶν βλεφάρων του, ὅσakis δὲν ἐσθνε νὰ κατευνάσῃ τὸ ἄλγος ἡμῶν, οὔτινος βαρέως ἔφερε τὴν ὄψιν.

Ε'.

Εἰς τὸν ἕτερον ἐπαλλε καρδίᾳ ὄχι ὀλιγώτερον ἀγνή, ἀλλ' ἀντιθέτου διαθέσεως. Ἰνα μάχηται ἐν πολέμῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, τὸν ἐπλασεν ἡ φύσις. Εὐτολμος καὶ ἰσχυρός, τὴν οἰκουμένην ἤθελε προκαλέσει εἰς μάχην. Ὅπως πέση μαχόμενος ἐν ταῖς πρώταις φάλαγγιν, ἦτο ὁ προορισμός του, οὐχὶ δὲ νὰ φθίνη ἐν ταῖς ἀλύσεσιν. Ἡ κλαγγὴ των κατέβαλλε τὸ θάρρος του. Ἐγὼ τὸν ἔβλεπον ἐν σιωπῇ τηκόμενον, τὸ αὐτὸ δὲ θὰ συνέβαινε καὶ εἰς ἐμὲ ἐπίσης, ἂν ὁ πόθος τοῦ νὰ διασώσω τὰ ἀγαπητὰ ἐκεῖνα τελευταῖα τοῦ δυστήνου αἵματος μου λείψανα, δὲν μὲ ἐκράτυνε τὴν ψυχὴν. Τῶν Ἄλπεων κυνηγὸς αὐτὸς ἦτο. Ἐθῆρευε τὰ ἔχνη τῆς δορκάδος καὶ τοῦ λύκου. . . Ἦτο κόλασις δι' αὐτὸν ἡ φυλακὴ ἐκείνη, οὐδ' ἐγίνωσκε πρᾶγμα, ἐν τῷ κόσμῳ, χειρὸν ποδὸς σιδηροδεσμίου.

ΣΤ'.

Ἡ εὐρεία τοῦ Λημάνου λίμνη περιρρέει τὴν εἰρκτὴν τῆς Χιλλῶνος· εἶναι δὲ τὰ ὕδατα ἐκεῖνα (ἐὰν ἡ βολὴς δὲν ἐλανθάσθη, ριφθεῖσα ἐκ τῶν ἐπάλλεων τοῦ πύργου, τὸν ὁποῖον περιστοιχίζουσι) χιλίων ποδῶν

τὸ βάθος. Τὸ τεῖχος καὶ ἡ λίμνη. ἐγκλείοντα πέριξ διπλοῦν προμαχῶνα, καθιστώσι τάφον τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὁ δὲ ἀθλιὸς βόθρος, ὁ καθείργων ἡμᾶς, κείται κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς λίμνης ἐκείνης· ἡμεῖς δὲ ἠκούομεν τὸ κλυδωνιζόμενον κύμα, βρέμον ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς μας. συνέβαινε δ' ἐνίοτε ὥστε ἡ καταιγίς, διατρέχουσα τὰ μακάρια αἰθέρια πεδία, ἐπιτύλιζε τοὺς ἀφρούς ἐντὸς τῶν ὀπῶν τῶν σιδηρῶν δρυφάκτων. Τότε δὴ τότε ὁ πύργος ἔτρεμεν ἐκ θεμελίων, οὐχὶ ὁμοῦ καὶ ἐγὼ, καθότι ἀσμένως ἔβλεπον, συντριβομένης ἐπὶ τέλους, τὰς σιδηροπέδας μου ἐν τῷ θανάτῳ.

Ζ'.

Ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος, ὁ προσεγγίζων με μᾶλλον κατὰ τὴν ἡλικίαν, διετέλει ὁσημέραι καταφθίνων· ἀπεποιεῖτο πᾶσαν τροφήν, οὐχὶ δὲ ὅτι τὴν ἐφρόνει εὐτελῆ, καθότι ἡμεῖς ἡμεθα παιδιόθεν συνειθισμένοι εἰς τὴν σκληραγωγίαν τοῦ κυνηγίου. Εἰς βορβορώδες ὕδωρ ὄχετοῦ μετετράπη τὸ καθαρὸν μας γάλα τῆς ὀρεινῆς αἰγός· ὁ ἄρτος μας ἦτο αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις, πρὸ αἰώνων, ἀνεμιγνύετο πρὸς τὰ δάκρυα τῶν δεσμωτῶν, ἕως ἀφότου ὁ ἄνθρωπος κατεδίκασε τὸν ἄνθρωπον νὰ ταλαιπωρῆται ὡς θηρίον ἐντὸς ἔρκους. Καὶ τί ἴσχυεν ἄρα γε ἡ ῥυπαρὰ ἐκείνη τροφή ἐπ' ἐμοῦ, ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου; οὔτε τὴν ῥώμην, οὔτε τὴν ἀνδρίαν νὰ τῷ ἀφαιρέσῃ. Ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἦτο φύσεως τοιαύτης, ὥστε καὶ εἰς ἀνάκτορον ἂν ἤθελεν ἐγκατασταθῆ, θὰ ἐτήκετο ὡσαύτως, ἀνίσως τῷ ἀπηγορεύετο τὸ ν' ἀναβῆ τὰς ἀποκρήμους τοῦ ὄρους κλιτύας, καὶ ν' ἀναπνεύσῃ τὸν ἐλεύθερον καὶ ζωογόνον ἀέρα. Πρὸς τί νὰ σᾶς κρύπτω τὴν ἀλήθειαν; Ἀπέθανε. Τὸν εἶδον καταπίπτοντα ἄπνουν, καὶ οὔτε νὰ τὸν στηρίξω τὸ μέτωπον, οὔτε τὴν ἐπιθάνατον χεῖρα νὰ τὸν θλίψω κατῶρθωσα· ὄχι! οὐδ' ἐπειτα, ὁπότε ὁ θάνατος εἶχε καταψύξει τὸ ἀθλίον ἐκεῖνο σκῆνος, καὶ τοὶ συγκεντρώσας πάσας τὰς δυνάμεις μου, ὅπως ἐκ τῶν πεδῶν μου ἀποσπασθῶ. Ἐτελεύτησεν! Ἀπέλυσαν τῶν δεσμῶν τὰ μέλη του, καὶ κατῶρυξαν, ἐν τῷ ἰλυώδει ἐκείνῳ ἰδάφει, ταπεινὸν τάφον. Ἰκέτευσα, ἴνα, ταφῆς εἰς ἀναπεπτα-

μένον χωρίον, καταυγάζηται ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ἡ ἰδέα μου ἦτο ἐξάπαντος μωρὰ, ἐνόμισα ὁμοῦ, ὅτι εἰς τὴν φιλελεύθερον ἐκείνην καρδίαν, καίτοι παγεράν, θὰ ἦτο στυγερὸς τάφος ἐντὸς τειχῶν περικλείστων. Ἀπέκρουσαν ἐκεῖνοι, μετὰ χλευαστικοῦ καγχασμοῦ, τὴν παράκλησίν μου, καὶ τὸν κατέχωσαν. Ὀλίγον ἐξωμαλισμένον χῶμα, καὶ χόρτων γυμνόν, ἐπεκάλυψε τὴν φίλην ἐκείνην κεφαλὴν, ἡ δ' ἄλυσις ἀπέμεινεν ἐπ' αὐτοῦ κενή, ὡς μνημεῖον τῆς αἰσχρᾶς δολοφονίας.

Η'.

Ἐκεῖνος δέ! . . . τὸ ἄνθος τῆς οἰκογενείας μας, ὁ φίλτατος ἕως ἐκ τῶν σπαργάνων, ἡ ζῶσα καὶ περικαλλῆς τῆς μητρὸς εἰκὼν, τὸ ἀγάπημα, ἡ ἐλπίς μας, ὁ τελευταῖος καὶ προσφιλέστος λογισμὸς πατρὸς ἁγίου ἐκ τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐναγώνιον μέλημά μου· ὁ μόνος, ὁ μόνος, δι' ὃν ἔστεργον νὰ ἀνέχωμαι τὴν ζωὴν, ὅπως αὐτὸς, διαμεριζόμενος μετ' ἐμοῦ τὰ δεσμᾶ, ἦττον δυστυχῆς ἀποβαίη, καὶ ἀπελευθερωθῆ ἡμέραν τινά . . . Ἐκεῖνος, ὅστις μέχρι τέως, ἀγνοῶ διὰ τίνος ἐνδομύχου, ἢ θεοπνεύστου δυνάμεως, ἔστρεφεν αἰετοπτεροῦ τὸ πρόσωπον, γαλήνιον πρὸς τὴν δυστυχίαν, καὶ οὗτος ἔτι ἐμαράνθη! Ἐθεώρουν, ἀπὸ πρωίας εἰς πρωίαν, τὸ νεοθαλὲς ἐκεῖνο ἀνθέμιον, ἀποκλίνον ἐπὶ τοῦ στελέχους . . . ὦ Θεέ! πόσον φοβερὰ εἶναι ἡ ὄψις τοῦ θανάτου, ἡ ἐκ τοῦ σώματος ἀποχώρισις τῆς ψυχῆς, εἰς οἰανδήποτε μορφήν παρουσιασθῆ εἰς ἡμᾶς! Τὴν εἶδον εἰς χειμάρρους αἵματος καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀδύσσων τοῦ ἐξηγριωμένου ὠκεανοῦ, μετὰ μακρὰν, πεισματώδη πάλην, ἐγκαταλείπουσαν τὸ σῶμα. Παρετήρησα τὴν ἐπωχρον, λιπόσαρκον κακουργίαν, ὑπὸ σπασμωδικῶν τρόμων καὶ ὑπὸ φόβων σφοδρῶς συνταρασσομένην ἐπὶ τοῦ εὐτελοῦς χαμεινίου τῆς . . . Πάντες ἐπώδουνοι, πάντες φρικώδεις θάνατοι! ὦ, ἀλλ' ἐνταῦθα οὐδὲν παραπλήσιον! ἐδῶ μόνον θάνατος βραδύς, ἀλλὰ βέβαιος. Αὐτὸς διετέλει τηκόμενος μετὰ ἡρεμαίας ἀφοσιώσεως· ἐφαίνετο, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, φθίνων, ἐξασθενῶν, πλὴν ἀλλ' ἥπιος, προσήνης, χωρὶς ἐν δάκρυ νὰ χύσῃ. Ἡ μαλα-

κὴ ἐκείνη ψυχὴ δὲν ἔπασχεν εἰμὴ μόνον εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀποχωρίσεώς μας.

Αἱ παρειαὶ τοῦ ὁμοῦ ἐτήρηον τὸ ἐρύθημα καὶ τὴν εὐχροίαν, ὡσεὶ ἤθελον νὰ λησμονήσωσι τὸν θάνατον. Πλὴν τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα χρώματα ἡμαυρώθησαν μικρὸν κατὰ μικρὸν, ὡς τὰ τῆς ἱριδος ἥτις ἐκλείπει· οἱ δὲ ὀρθαλμοὶ τοῦ ἀπέβαινον φαινότεροι, καὶ τοιοῦτοι, ὥστε ἐφαίνετο ὅτι διεφώτιζον τὸν ζόφον τῆς φυλακῆς. Οὐδὲ μία μεμψιμοιρία, οὐδὲ μία λέξις, οὐδ' εἰς στόνος διὰ τὸν προσεγγίζοντα θάνατόν του, διέφευγε τὰ χεῖλη του, οὐδὲ μία θρηνηλογία χρόνων ὀλβιωτέρων, καὶ εἰς ἐμὲ, ὃν ἔβλεπε σύννουον καὶ σιωπηλόν, οὐδὲ μία εὐελπίς παραμυθία, ἥτις θὰ ἐδύνατο νὰ ἐνισχύσῃ τὸ πνεῦμά μου, καταπεπτωκὸς καὶ καταβεβλημένος ἐκ τοσοῦτω μεγάλης ἀπωλείας . . . Οἴμοι τῆς δεινοτάτης πασῶν! . . . Τί λέγω; Καὶ τοὺς στεναγμούς αὐτοῦς, οὐς ἡ φύσις ἀπέσπα ἐκ τοῦ στήθους του, ἐπειράτο νὰ μὲ ἀποκρύψῃ . . . καὶ ἀσθενεῖς καὶ σπανίους τοὺς συνήρπαζεν ἐκάστοτε ἡ ἀκοή μου, μεχρῖσού δὲν ἤκουσά τι πλέον. . . Ἐκραύγασα, διότι ἐμμανῆ μὲ καθίστα τὸ δέος, καίτοι δὲ μάταιον ἐγίνωσκον τὸ ἐλπίζειν, δὲν ἐζήτει ὁ τρόμος συμβουλήν παρὰ τοῦ λόγου. Ἐκραύγασα . . . Ἐνόμισα ὅτι ἤκουσα στεναγμὸν . . . Ἐθραυσα δι' ἐνὸς κλόνου τὴν ἄλυσιν καὶ ἔδραμον κατεσπασμένως πρὸς τὸν ἀδελφόν μου. . . Οἴμοι, δὲν ὑπῆρχε πλέον! οἴμοι, μόνος ἐγὼ διετέλουν ζῶν ἐντὸς τῶν τειχῶν ἐκείνων! Μόνος, μόνος ἐγὼ ἔπνεον τὸν κατατραμένον δυσωδῆ τῆς εἰρκτῆς ἀέρα! Ὁ ἔτχατος δεσμός, ὁ κατέχων με συντημένον ἀκόμη πρὸς τὴν δύσμοιρον οἰκογενεῖάν μου καὶ τὸν πόδα μετέωρον εἰσέτι ἐπὶ τοῦ αἰωνίου πύρου, ἐκόπη ἐν τῷ βόθρῳ ἐκείνῳ. Εἰς τῶν ἀδελφῶν μου ἐκεῖτο ὑπὸ τὴν γῆν, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἐκεῖτο εἰς ἕτερος . . . καὶ ἀμφοτέροι νεκροί! Ἡγεῖρα τὴν παγετώδη καὶ ἀκίνητοῦσαν χεῖρά του . . . Οἴμοι, ὄχι ὀλιγώτερον ψυχρὰ αὐτῆς, ἦτο ἡ ἐμὴ! Δὲν ἴσχυον νὰ στηριχθῶ εἰς τοὺς πόδας μου, ἀλλ' ὁμοῦ ἤσθανόμην κυκλοφορουμένην ἐν ἐμοὶ τὴν ζωὴν, τὸ αἰσθημα ἐκεῖνο, ὅπερ ἐγγίνεται εἰς τὴν ψυχὴν, ὁπότε συνοίδαμεν ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶσιν, εἰς τὸν αἰῶνα, οἱ προσφιλεῖς νεκροὶ νὰ λάβωσι πείραχον αὐτοῦ.

Διατὶ ἐν ἄκαρῃ δὲν μὲ ἐθανάτωσεν ἡ θλίψις, οὔτως ἐρημον πάσης ἐλπίδος, ἀδυνατῶ νὰ τὸ ἐκφράσω. Μὲ συνέδραμεν ἡ Πίστις, καὶ δὲν ἐπέτρεψε τὸ νὰ στρέψω κατ' ἐμαυτοῦ βιαίαν τὴν χεῖρα.

Θ'.

Τί μὲ συνέβη κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, οὔτε γινώσκω, οὔτ' ἐγνων, οὔτε γινώσομαι. Τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ φωτός ἐν πρώτοις μὲ ἐπῆλθεν ἡ στέρσις, εἶτα δὲ τοῦ σκοτους. Οὔτε ἰδέαν εἶχον, οὔτε αἰσθητὴν, οὐδὲν! ἤμην λίθος μεταξὺ λίθων· ἀδρανῆς, χωρὶς συνείδησιν ἐμαυτοῦ, καὶ ὁμοῖος πρὸς φαλακρὸν βράχον, ὑπὸ τῆς ἀχλύος περιεκαλυμμένον. Δὲν ὑπῆρχεν ἡμέρα, δὲν ὑπῆρχε νύξ, τὸ φῶς δὲν ὑπῆρχε τῆς φυλακῆς (ἐπίπονον φῶς πρὸς τοὺς ἐξημβλυμένους ὀφθαλμούς μου), ἀλλὰ μόνον κενόν τι, ἀπορροφῶν τὴν ἔκτασιν, μόνον μονιμότης τις ἀόριστος. Οὔτε οὐρανός, οὔτε γῆ, οὔτε χρόνος ὑπῆρχον δι' ἐμὲ, οὔτε ἡρεμία, οὔτε ἐναλλαγῆ, οὔτε ἀρετῆ, οὔτε κακουργία· ὑπῆρχε σιγῆ, ὑπῆρχε σιωπηλή τις ἀνάπνοια, ἥτις οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ ἐφαίνετο ὅτι ἦτο, πέλαγος λιμναζόντων ὑδάτων, ζοφερὸν, ἀχανές, ἀκύμαντον, βαθύ.

Ι'.

Ἐσχον ἀκτίνα παρμυθίας εἰς τὸ κελάδημά τινος πτηνοῦ. Ἐπαυσεν, ἐπανελήφθη· οὐδέποτε δὲ γλυκυτέρα μελωδία κατεκλήλησεν ἀνθρώπειον ἀκοήν. Ἡ ἰλική μου πύγνωνόνησε πρὸς αὐτό. Ἦρα ἐκθαμβὰ καὶ παρηγορημένα τὰ ὄμματα, καὶ τὴν στιγμήν ἐκείνην δὲν προσέβλεψαν ταῦτα τὴν ἀβυσσὸν τῶν συμφορῶν μου. Ἀνέλαβον βραδέως καὶ κατ' ὀλίγον αἰ αἰσθήσεις μου τὰς τῆς ζωῆς λειτουργίας. Τὸ δάπεδον, ὁ ὁλός, οἱ τοῖχοι τοῦ δεσμοτηρίου μὲ περιέκλειον αὐθις κύκλωθεν· εἶδον τὴν στυγνὴν τοῦ ἡλίου ἀκτίνα λαμπυρίζουσαν καὶ πάλιν διὰ τῆς σκοτεινῆς φυλακῆς, εἰς δὲ τὸ διαύγιον, δι' οὗ διεπέρα οὗτος, ἐπικαθήμενον τὸ πτηνὸν ἐκεῖνο· οὐδ' ἐδύνατο μᾶλλον ζωηρόν, ἐμπιστευτικόν, εὐπρόσιτον νὰ διατρίβῃ ἐπὶ τοῦ ἐπιχωρίου δένδρου. Ἐράσμιόν τι πτηνόν, κυανοπτέρυγον, ὅπερ μυρία ὄσα

μοι ἔλεγεν εἰς τὸ ἄσμά του. Πτηνάριον, ὅμοιον ἐκείνῳ, δὲν εἶδον πώποτε, οὐδὲ πρὶν, οὐδὲ μετέπειτα. Ἐφαίνετο καὶ αὐτὸ ἐπιποθοῦν σύντροφόν τινα, καίτοι δὲν κατετρέχετο ὑπὸ τῆς ἀπονενομημένης λύπης μου. Προσῆρχετο ἵνα μὲ ἀγαπήσῃ, ὅποτε οὐδεὶς ἠδύνατο πλέον νὰ μὲ ἀγαπήσῃ, ἀποκεχωρισμένοι οὖντα ἐκ τοῦ κόσμου. Ἐπὶ τοῦ τέρμονος τοῦ ἀντροῦ ἐκείνου εἶχε τοποθετηθῆ, ὅπως μαλάξῃ τὰ δεινά μου καὶ μὲ ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν ζωὴν, εἰς τὸ λογικόν. Ἠγνόουν ἂν ἦτο ἐλευθέρων, ἢ ἀπέδρασεν ἐκ τῶν κιγκλίδων του, ὅπως εἰσέλθῃ εἰς τὰς ἰδικὰς μου. Πλὴν ἐγίνωσκον κάλλιστα, ὡς ἀγαπητὸν πτηνάριον, τὰς φρίκας τῆς εἰρηκτῆς, ὅπως μὴ σὲ ἐπιθυμήσω φυλακισμένον!... Ἐφαντάσθην ὅτι ἦτο κάποιος τις τοῦ παραδείσου καὶ ἤρχετο ὑπὸ τοιαύτην μορφήν πρὸς ἐμὲ, διότι... (ὁ Θεὸς συγχωρήσει μοι τοιοῦτον λογισμόν, ὅστις μὲ κατώρθωσε νὰ θρηνώ ἅμα καὶ νὰ χαίρω!) ἐφαντάσθην ὅτι ἡ μακαρία ψυχὴ τοῦ φιλάτου τῶν ἀδελφῶν μου κατῆλθεν οὐρανόθεν, ἵνα μὲ παρηγορήῃ ἀλλ' ἐτάνυσε τὰς πτέρυγας καὶ ἀνελήφθη ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου· οὕτως ὥστε κατενόησα ὅτι ἦτο θνητὸν πλάσμα, ἐπειδὴ δὲν θὰ μὲ ἄφινεν οὕτω μεμονωμένον καὶ δευτέραν φοράν, μεμονωμένον, ὡς πτώμα, κεκαλυμμένον διὰ τῆς νεκρικῆς σινδόνης, μεμονωμένον, ὡς λευκόφαιον νέφος εἰς τὸν αἰθέρα περιπλανώμενον, ὅπερ, εἰς τοῦ οὐρανοῦ τὸ μεδιάσμα καὶ τῆς γῆς, μόνον ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν, ὅποτε ἅπαν φαιδρωπὸν καὶ εὐδιδιον μαρμαίρει τὸ στερέωμα.

ΙΑ΄

Ἐπῆλθεν εἰς τὴν τύχην μου μεταβολή τις. Οἱ φύλακες (καὶ ἀγνοῶ τὸν λόγον) ἐγένοντο φιλεύσπλαγχοι. Εἰς τὴν οἰκτράν ὄψιν τῆς ἀθλιότητος ἡμῶν ἦσαν ἀπὸ πολλοῦ συνειθισμένοι, οὐδὲν ἤττον κατενύγησαν. Εἰς τὴν διεσπασμένην ἄλυσιν δὲν ἀνεκόλλησαν καὶ αὐθις τὸν δακτύλιον, μὲ ἐπετρέπη δὲ νὰ βαδίζω κατὰ μῆκος, κατὰ πλάτος καὶ εἰς πᾶν μέρος τοῦ ὄρουματος. Περιφερόμην γύρωθεν ἐκάστης παραστάδος καὶ ἐπάτων καὶ πάλιν τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν μου, προτέ-

χων, μετ' ἐπιμελοῦς μερίμνης, τὸν κοῦν, μήποτε ἐπιψάσω τοὺς τῶν ἀδελφῶν μου τάφους, οὐς οὐδὲν ἐξάγκωμα τοῦ ἐδάφους διέκρινε, καθότι ἂν τυχὸν ὁ ποὺς μου ἐβεβήλου τὴν ἱερὰν κόριν των, ἢ ἀναπνοή μου παραχρῆμα ἀπέβαινε σενόχωρος καὶ ἀδήμων ἡ καρδιά μου.

ΙΒ΄

Εἰς τὸν τοῖχον ἀνέσκαψα ἀτραπιτὸν, οὐχὶ ἐπὶ τῇ προθέσει τοῦ νὰ ἀνοίξω διεξοδὸν καὶ νὰ δραπετεύσω. Ὁ τόπος ἐκεῖνος ἐνέκλειε πᾶν ὅτι ἐν ἀνθρωπίνῃ μορφῇ εἶχον ἀγαπήσει. Φυλακὴ πλατυτέρα μὲ ἦτο ὁ κόσμος, καὶ πλέον οὐ. Πατῆρ, συγγενεῖς, σύντροφοι τῆς δυστυχίας ἔρημον μὲ εἶχον παραιτήσει, καὶ ἔχαιρον ἐπὶ τούτῳ, καθότι θὰ μὲ ἐσάλευεν ἐπὶ τέλος τὸ λογικὸν ὁ θυμολόγος ἐκεῖνος διαλογισμός. Ὁ πόθος τοῦ νὰ ἐπανίδω τὰ ὄρη μου καὶ διὰ τοιαύτης θέας, νὰ θέλξω τὴν δρασιν, ἰδοὺ ὅτι ἐκ τοῦ τάφου μὲ ἐξήγαγεν ὅπως ἀποσκοπήσω εἰς τὰ ἐκτός διὰ τῶν ῥημάτων.

ΙΓ΄

Τὰ ἐπανείδον. Ἦσαν περικαλλῆ, ὡς πάλαι ποτὲ, καὶ δὲν εἶχον ὡς ἐγὼ ἀλλοιωθῆ. Ἐπὶ τῶν ὑψιτενῶν κορυφῶν των διώπτουσα τὴν χιλιετῆ χιόνων των, καὶ, παρὰ τὴν ὑπώρειαν, τὴν εὐρύχωρον λίμνην καὶ τοῦ ὠκυρῆρου Ροδανοῦ τὸ βεῖθρον. Ἦκουον παφλάζοντας ἐντός πετρῶδων κοιτῶν καὶ μεταξύ δασῶν διεβρωγῶτων, δυσβάτων καὶ ἀκάμπτων, τοὺς λάβρους χειμάρρους. Ἡ πόλις, περικυκλωμένη ὑπὸ τῶν λευκῶν τειχῶν της, διεκρίνετο πόρρωθεν, λευκότερα δ' ἰστία διεκρίνοντο πλανώμενα διὰ τῆς λίμνης. Μονῆρας τι ἀντικείμενον νησίδιον ἐφαίνετο προσμειδιῶν μοι, ἐφαίνετο ἅπαν χλοοσκεπές, καὶ σμικρὸν τόσον ὥστε ἐπ' ὀλίγον ὑπερέβαινε τὴν ἔκτασιν τῆς φυλακῆς μου. Τρία ὑψίκομα δένδρα ἐπεσκίαζον τὸ μέσον του, ἢ δὲ ὀρειὰς αὐρα διέχευεν αὐτόσε γλυκερὰν δρόσον. Διαυγῆ ὕδατα τὸ περιέρρεον, ἀρούρια, ποικιλῶμενα διὰ παντοδαπῶν χρωμάτων, ἐπῆνθηζον τὰς ἑκτάς, καὶ ἠρωμάτιζον τὸ-

ἀέρα. Ἀργυροειδεῖς ἰχθύες ἐσκήρτων περιχαρεῖς εἰς τὸ κύμα, ὅπερ τοῦ τελευταίου κύκλου τὰς βάσεις μαστίζει. Ἀνάρπαστος ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς βορείας ριπῆς, ὁ αἰτὸς διὰ τοιαύτης πτήσεως ἐπληττε τοὺς αἰθέρας, ὥστε ὠκυτέρας πτέρυγας οὐδέποτε εἶδον. Τότε ἐνόησα, ὅτι τὰ βλέφαρά μου ἦσαν κάθυγρα προσφάτων δακρύων, ἐν συγκινήσει δὲ ψυχῆς, ἀπέκλειον τὰ δεσμά μου. Ὅτε κατέστην ἐκείθεν, ἡ νύξ κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ μετώπου μου, ὡπερ ἀνθρώπινον φορτίον, ἢ ὅπως πλάξ νευρούκτου τάφου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐκείνου ὃν ἐκ τοῦ θανάτου ἠλπίζομεν νὰ σώσωμεν· πλὴν ἀλλ' ὅμως ἠσθανόμην τὰ ἀπληυδικότα ὄμματά μου χρῆζοντα τῆς ἀναπαύσεως ἐκείνης.

ΙΔ΄

Ὁ χρόνος διεβῆεν· πλὴν ἀλλὰ οὐτ' ἐνθυμούμαι, οὔτε γινώσκω ἂν, κατ' ἐνιαυτούς, κατὰ μῆνας, κατ' ἡμέρας παρήρχετο. Οὐδεμίαν μὲ ἐβέλγεν ἐλπίς, ὅτι θὰ ἀνοίξω εἰς τὸ φῶς ποτε τὰ ὄμματα, καὶ ἀποσοθήσω οὕτω τὸ καταθλίβον αὐτὰ σκότος. Κατῆλθον τελευταῖον εἰς τὸ κατάλυμά μου πρόσωπα πρωτοφανῆ εἰς ἐμὲ, καὶ μὲ ἐπανήγαγον εἰς τὴν λησμονηθεῖσαν ἐλευθερίαν. Δὲν ἠρώτησα, οὔτε διατι μὲ ἀπέλυον οὔτε ποῦ μὲ ἀπῆγον. Πρὸ πολλοῦ εἶχον ἐθισθῆ νὰ ἀρέσκωμαι εἰς τὴν ἀπόγνωσιν. Ἐλεύθερος ἢ φυλακισμένος· τοῦτο δὲν ἀπετέλει ἀλλοῖόν τινα ἦχον εἰς τὰς ἀκοάς μου. Ὅτε δὲ ἐκεῖνοι εἰσῆλθον ὅπως ἀνοίξωσι τὰ κλειθρα μου, ὁ κατῆλθον τόπος εἶχεν ἀποθῆ ὡς πρὸς ἐμὲ, οἶον ἄσυλον, οἶον ἰδιοκτησία μου, καὶ μοι ἐφαίνετο ὅτι ἐκ νέου ἀφηρηζόμην ἐκ τῆς πατρῴας στέγης. Εἶχον διὰ φιλίας συναφθῆ πρὸς τὰ ἔντομα, ἠδέως δὲ παρηκολούθουν διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τὴν ἐξεργασίαν τῶν ἐντέχνων ἰσῶν των. Τὰ σκιρτήματα τῶν μυῶν εἰς τὸ γαληνὸν σεληνόφως ἀπέβαινε προστούτοις εἰς ἐμὲ θελξίνουον θέαμα... Καὶ δὲν ἔφειλον ἄραγε νὰ αἰσθανθῶ τινα πόνον ἐν τῇ ἐγκαταλείψει των; Ὁ αὐτὸς τόπος συνεῖργεν ἅπαντας ἡμᾶς· ἐγὼ ἤμην ὁ μονάρχης αὐτῶν· ἐγὼ ὑπέρτατον διεξεδίκουν δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπ' αὐτῶν· ἀλλ' ὅμως, (σπάνιον

πράγμα!) ἐν εἰρήνῃ διήγομεν, ἐν πλήρει συμπνοίᾳ. Τοσοῦτον ἐπὶ τῆς φύσεως ἐπιδρᾶ ἡ ἔξις, ὥστε κατῆντησα νὰ συνδεῶ ἐν φιλικῇ πρὸς τὰς ἀλύσεις μου συμπαθείᾳ, καὶ δὲν ἀνέκτησα, ἀστενακτεῖ, τὴν ἀρχαίαν ἐλευθερίαν μου.

ΥΠΑΡΕΙΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΣ
ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ.

Πάντες γινώσκομεν, ἐξ ἰδίας ἡμῶν πείρας, ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ ἡμετέρῳ σώματι πράγμα τι ὅπερ σκέπτεται, βούλεται καὶ αἰσθάνεται καὶ τὸ ὅποιον καλοῦμεν κοινῶς ψυχὴν. Ὅταν λέγωμεν ὅτι ἡ ψυχὴ ἡμῶν εἶναι νοερά ἐννοοῦμεν ὅτι δὲν ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἡμετέρου σώματος, τουτέστι δὲν εἶναι οὔτε τὸ αἷμα ἡμῶν, οὔτε τὰ νεῦρα, οὔτε ὁ ἐγκέφαλος, ὅτι εἶναι ἀδιαίρετος καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῇ πλάτος, μῆκος, βάθος, ἐνὶ λόγῳ δὲν ὁμοιάζει οὐδὲν τῶν ὄσων βλέπομεν, ἀπτόμεθα ἢ αἰσθανόμεθα διὰ τῶν ἄλλων αἰσθητηρίων, ἀλλ' ὅτι εἶναι φύσεως διαφόρου ἀνωτέρας τῶν ὄσων μᾶς περιβάλλουσιν, ἡγουν ἀπλή τις οὐσία κατέχουσα τὴν δύναμιν τοῦ βούλεσθαι καὶ ἐρροεῖν. Εὐκόλως δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ὅτι ἡ ψυχὴ ἡμῶν εἶναι νοερά καὶ οὐχὶ σωματικὴ βλέποντες τὴν διαφορὰν ἧτις ὑπάρχει μεταξύ αὐτῆς καὶ τῶν σωμάτων. Τὰ μὲν σώματα ἀφοῦ ἀπαξ μετακινήθωσιν ἐξακολουθοῦν τὴν κίνησιν των, ἐὰν δὲ ἀφεθῶσιν ἐν ἡρεμίᾳ μένουσιν οὕτω πῶς μὴ κατέχοντα ἐν ἑαυτοῖς οὐδεμίαν ἐνεργειαν, οὐδεμίαν κίνησιν. Τὸ ἐναντίον συμβαίνει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ψυχῇ, καθότι οὐ μόνον θέτει εἰς κίνησιν τὸ σῶμα ὡς βούλεται καὶ ὅταν θέλῃ, ἀλλὰ προσέτι διατρέχει διὰ τοῦ νοῦς ἐν ἀκαρεῖ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ εἶναι τοσοῦτον ἀνήσυχος, τοσοῦτον δραστήριος, τοσοῦτον ζωηρὰ ὥστε ἠθέλομεν παραλογίσει ἐὰν ἐλέγομεν ὅτι ἡ φύσις αὐτῆς ὀλίγον τι διαφέρει ἀπὸ τὴν φύσιν τῶν ἡμετέρων σωμάτων.

(*) Ἐρριανθὲν ἐκ τοῦ συγγράμματος «Τεκμήρια τῆς Θεολογίας» ὑπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ ἱερέως Zuzime Valmes.

Ἀπίστευτον πῶς ὑπάρχουν ἄνθρωποι λέγοντες ὅτι ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι νοερά. Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι τὸ πρᾶγμα ἔχει οὕτω, τότε ἡ ψυχὴ ἡμῶν θὰ ἦτο τὸ ἡμέτερον αἷμα, ἡ χυμὸς τις, ἡ συνδυασμὸς τις τῶν νεύρων ἢ ὁμοίον τι, τοῦθ' ὅπερ φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως τοσοῦτον παράδοξον καὶ ἀντιβαῖνον εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, ὥστε ἀμέσως βλέπει τις τὸ ἀνυπόστατον καὶ ἀλλόκοτον τοῦ διίσχυρισμοῦ τούτου. Πῶς εἶναι δυνατόν ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ἰκανὴ νὰ συλλαμβάνῃ καὶ νὰ ἐκτελήσῃ ἔργα τοσοῦτον ὑψηλά, τοσοῦτον ὠραία, νὰ ἴσῃ ἐξ σαρκῶν, ὑφὴ νεύρων, ὀλίγον αἷμα, ὑγρὸν τι ἢ ῥευστὰ ὅσον λεπτὰ καὶ ἂν τὰ ὑποθέσωμεν; Ὅταν θαυμάζωμεν τὰ ποιήματα τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Βιργιλίου, τοῦ Τάσου, τοὺς εὐφραδεῖς λόγους τοῦ Δημοσθένους, τοῦ Κικέρωνος, καὶ τοῦ Βουσσίου, τὰς ἐξαισίας εἰκόνας τοῦ Ἐρφαῖ, τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἐξόχων τούτων ἀνδρῶν δὲν ὑπῆρχεν εἰμὴ σὰρξ, νεῦρα, αἷμα, ῥευστὰ παντὸς εἶδους καὶ ἐντελής ἔλλειψις αὐλοῦ πνεύματος; Πῶς νουεχῆς καὶ ἐχέφρων ἄνθρωπος δύναται νὰ ὑποπέσῃ εἰς τοιαύτην ἀποπλάνησιν καὶ νὰ συλλάβῃ τοιοῦτον παραλογισμόν;

Ἡ ψυχὴ δὲν ἀποθνήσκει μετὰ τοῦ σώματος. Πάντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς ἐδόξασαν ὅτι μετὰ τὴν πρόσκαιρον ταύτην ζωὴν ὑπάρχει αἰώνιος ζωὴ καθ' ἣν τὰ μὲν καλὰ ἔργα ἀνταμοιβόνται τὰ δὲ κακὰ τιμωροῦνται, καὶ θὰ ἦτο τφόντι παράδοξον ἂν ὀλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος ἠπατάτο παραδεχόμενον τὴν ἀρχὴν ταύτην. Ἐκαστὸν ἔθνος κατὰ τὴν διαφορὰν τοῦ θρησκευματος αὐτοῦ ἀνέπτυξε πολυτρόπως τὴν ἀρχὴν ταύτην, πλὴν πάντα συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος δηλαδὴ τὴν ὑπαρξίν μελλούσης ζωῆς καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Ἀφοῦ λοιπὸν ἀπειρον πλῆθος μαρτύρων, μὴ ἔχοντων πρὸς ἀλλήλους οὐδεμίαν σχέσιν συμφωνεῖ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, εἶναι τρανωτάτη ἀπόδειξις ὅτι ἡ ψυχὴ ἡμῶν δὲν ἀποθνήσκει μετὰ τοῦ σώματος καὶ ὅτι ἡ ἀλήθεια ἔγκειται ἐν τῇ γενικῇ ταύτῃ πεποιθήσει.

Ἐκτὸς τούτου ἡ γενικὴ αὕτη πεποιθήσις τοῦ ἀνθρώπινου γένους συμπαγίου·

ταὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον διὰ γεγονότος τοσοῦτον ἰσχυροῦ ὅσον καὶ ἀπλοσταίου. Ἀδιαλείπτως βλέπομεν μοχθηροὺς διάγοντας τὸν βίον ἐν ἡδοναῖς καὶ εὐτυχίαις, ἀπεναντίας ἀγαθοὺς διανύοντας τὸν βίον ἐν θλίψεσι καὶ στενοχωρίαις. Ὁ Θεὸς δίκαιος ὢν, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ διαφυλάττῃ κατὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν τὴν μὲν ἀμοιβὴν διὰ τοὺς ἐναρέτους τὴν δὲ τιμωρίαν διὰ τοὺς κακοὺς; Δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκει ὡς τὰ ζῶα χωρὶς δηλαδὴ νὰ δώσῃ λόγον περὶ τῶν καλῶν ἢ κακῶν αὐτοῦ πράξεων; Ἄ! μὴ ἐξυβρίζωμεν οὕτω τὴν Θεῖαν δικαιοσύνην, μὴ ἐξευτελιζώμεν τοσοῦτον τὴν ἡμετέραν ἀνθρωπίνην φύσιν.

A. ΚΟΥΡΝΙΑΚΤΗΣ.

Η ΧΡΥΣΗ ΚΛΙΜΑΞ.

(Ἀρθρὸν ἐκ τοῦ Μαῖμωνίδου *).

Ἡ ἐλεημοσύνη ἁμοιβάζει χρυσὴν κλίμακα ἔχουσαν ὀκτὼ βαθμίδας.

Ἡ πρώτη βαθμὶς συνίσταται εἰς τὸ νὰ δίδωμεν πλὴν ἀκουσίως διὰ τῆς χειρὸς καὶ οὐχὶ διὰ τῆς καρδίας. Ὁ πτωχὸς δέχεται διότι ἔχει ἀνάγκην, ἀλλὰ δεχόμενος καταρᾶται τὴν σκληρότητα τοῦ πλουτοῦ καὶ ὁ Θεὸς δὲν ἀνταμείβει τὸν δωρητὴν.

Ἡ δευτέρα βαθμὶς συνίσταται εἰς τὸ νὰ δίδωμεν ἀσμένως ἀλλ' οὐχὶ ἀναλόγως τῶν δυνάμεών μας. Ἡ οὕτω ὑπολογισμένη ἀγαθοεργία δὲν καλεῖται ἐλεημοσύνη.

Ἡ τρίτη βαθμὶς συνίσταται εἰς τὸ νὰ δίδωμεν ἀναλόγως τῶν δυνάμεών μας ἀλλὰ κατόπιν παρακλήσεων. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὑποπίπτομεν πολλάκις εἰς ἀπάτην διότι οὐχὶ ὁ αἰτῶν δύναται νὰ ἔχῃ πάντοτε ἀνάγκην.

Ἡ τετάρτη βαθμὶς συνίσταται εἰς τὸ νὰ πηγαίνωμεν εἰς προϋπάντησιν τῶν δυστυχῶν, ἀλλὰ δίδοντες διὰ τῆς χειρὸς

(*) Μωϋσῆς Βεν-Μαῖμων, γνωστὸς κοινῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαῖμωνίδης, διάσημος ἱερεὺς καὶ φιλόσοφος Ἑβραῖος, γεννηθεὶς εἰς Κορδόβαν τὸ 1188, ἀποθανὼν δὲ ἐν Κάιρῳ τῆς Αἰγύπτου περὶ τὴν μέσιν τοῦ 1230 εἰώσεως.

ἀφ' ἑτέρου διεγείρομεν τὴν αἰσχύνῃν αὐτῶν.

Ἡ πέμπτη βαθμὶς συνίσταται εἰς τὸ νὰ δίδωμεν εἰς τοὺς πτωχοὺς χωρὶς νὰ τοὺς βλέπωμεν. Οἱ προπάτορες ἡμῶν παρακατέθετον συχνάκις τὴν ἐλεημοσύνην εἰς μέρος ὅπου οἱ πτωχοὶ ἐλάμβανον αὐτὴν χωρὶς νὰ βλέπωνται.

Ἡ ἕκτη βαθμὶς συνίσταται εἰς τὸ νὰ δίδωμεν χωρὶς νὰ γινώμεθα γνωστοί.

Ἡ ἑβδόμη βαθμὶς συνίσταται εἰς τὸ νὰ δίδωμεν καὶ τοὶ μένοντες ἄγνωστοὶ ἀλλήλοις ὡς ἐγένετο ἐν τῷ ναῶ τοῦ Σολομῶντος διὰ τῶν καταθέσεων ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ μυστηρίου, ὅπου ἐν τῷ κρυπτῷ συνεισέφερον, καὶ ἐν τῷ κρυπτῷ διετηροῦντο αἱ μᾶλλον εὐυπόληπτοι πτωχοὶ οἰκογένειαι.

Ἡ ὄγδοη βαθμὶς συνίσταται εἰς τὸ νὰ δίδωμεν ὅπως σώσωμεν τινα τῆς δυστυχίας ἢ τοῦ κινδύνου, ὡς γέγραπται «Ἐὰν ᾖ δὲ γένηται ἐν σοὶ ἐνδεὴς ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου ἐν μιᾷ τῶν πόλεων σου ἐν τῇ γῆ, ἢ Κύριος ὁ Θεὸς σου δίδωσί σοι ἐν κλήρῳ, οὐκ ἀποστέρξεις τὴν καρδίαν σου, οὐδὲ μὴ συσφιγξῆς τὴν χεῖρά σου ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου τοῦ ἐπιδεομένου» ὅτι ἀνοίγων ἀνοίξεις τὰς χεῖράς σου αὐτῷ, καὶ δάνειον δανιεῖς αὐτῷ ἰκανόν, ὅσον ἂν ἐπιδέηται καὶ καθ' ὅσον ὑστερεῖται (*). Ὁ βαθμὸς οὗτος τῆς ἐλεημοσύνης εἶναι ὁ ὑπέρτατος τῆς χρυσῆς κλίμακος, καὶ ὑπὲρ τοῦ ὁποῦ ὁ Θεὸς φυλάττει πάσας αὐτοῦ τὰς εὐλογίας.

A. K.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Ο ΧΩΡΙΣΜΟΣ.

Ἄνοιξε, θλιβερὴ καρδίᾳ, καὶ πικραμμένο χεῖλι· Ἄνοιξε, πῆς μας τίποτε καὶ παρηγορήσέ μας.— Παρηγορήσ' ἢ ὁ θάνατος, ἐλεημοσύνη ἢ χάρις· Ὁ ζωντανὸς ὁ χωρισμὸς παρηγορήσ' ἢ δὲν ἔχει· Χωρὶς ἢ μάννα τὸ παιδί, καὶ τὸ παιδί τὴ μάννα, Χωρίζονται τ' ἀνδρόγυνα τὰ παλαιαγαπημένα— Πέρα ἔς ἐκεῖνο τὸ βουνὸν, τὸ ὑψηλὸν, τὸ μέγα, Πού ἔχ' ἀντάρα ἔς τὴν κορφή καὶ καταχνιά ἔς τὸν πάτο, Δύο ἀδελφὰ κοίτονται κάπου ἐκεῖ θημμένα.

(*) Δευτερονόμιον. Κεφ. 7. καὶ 8.

Κι' ἀνάμεσα ἔς τὰ μνήματα κλημὰ ναι φυτευμένο· Κάμνει σαφύλια κόκκινα, καὶ τὸ κρασί φαρμάκι, Καὶ ἔσαι μάννες κι' ἂν τὸ πιὸν καμμιὰ παιδί δὲν [κάνει. Νὰ τὸ εἶχε πιεῖ κ' ἡ μάννα μου, νὰ μὴ μ'εἶχε [γεννήσει!]

ΤΟ ΧΤΕΝΙ.

Αὐτὸ ποῦ σὲ προσφέρω μὲ σέβας καὶ λατρείαν Ἄν ἦν καὶ τιποτένιο, πλὴν ἔχει σημασίαν. Καθὼς αὐτὸ τοὺς κόμβους, τοὺς μπερδεμένους [λύνει, Καὶ τὰ χρυσὰ μαλλιά σου σταῖς πλάταις περι- [λύνει, Ἔτσι καὶ τῆς καρδιᾶς σου νὰ λύσῃ τὴν σκληρότην, Πού τώρα τίσους χρόνους μ' ἐμάρανε τὴν νιότην.

(Ἐκ τῆς Ἰορδὸν Ἀρθολογίας).

ΤΟ ΑΝΘΟΣ ΤΗΣ ΑΛΟΗΣ.

(Συνέχεια, ἴδε φυλλ. 98).

Ὁ γέρων δὲν ἐπερίμενε πολὺ, διότι καθ' ἣν στιγμὴν ὁ κονικλοτρόφος ἠγείρετο, τὸ ὠρολόγιον ἤχησε μίαν ὥραν. Ἡ τελευταία ἀνάπαλις μόλις εἶχεν ἐκπνεύσει καὶ ἀγαθὴς περιτετυλιγμένη ἐντὸς καρτίου, διὰ νὰ μετριάσθῃ ὁ ἤχος τῆς πτώσεως, ἐβρίθθη ἀνωθεν τοῦ τοίχου. Σπάγος ἦτο προσκεκολλημένος εἰς αὐτήν.

Ὁ κατάσκοπος ἐμειδίασεν. Ἐβλεπεν ἐπαληθευούσας τὰς ὑπονοίας του· ὁ φυλακιτμὸς εἶχε συνενόχους.

Ὁ Σίδελερ ἤρχισε νὰ σύρῃ τὸν σπάγον, καὶ μετ' ὀλίγον ἀνέσυρεν ἰσχυρὸν σχοινίον πλῆρες κόμβων.

Ἀφοῦ τὸ ἐδοκίμασεν ἐπανελημμένως διὰ νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς στερεότητός του, ὁ φυλακισμένος ἤρχισε νὰ ἀναβαίνει. Εἶχεν ἤδη ὑψωθῆ ἀπὸ τῆς γῆς ὅταν χεῖρ ψυχρὰ καὶ γλοιώδης τὸν ἔδραξεν ἐκ τοῦ λαιμοῦ, καὶ φωνή τις τῷ ἐψιθύρισε νὰ καταβῇ.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ὁ Σίδελερ ἦτο δρθιος πρὸ τοῦ Μίκ, ὅστις τὸν ἐκράτει πάντοτε ἐκ τοῦ λαιμοῦ καὶ τὸν ἠπειλεῖ διὰ πιστολίου.

— Μίκ! ἐψέλλισεν ὁ κονικλοτρόφος, εἰσθε ὑμεῖς;

— Εἰς τὴν πίστιν μου! ἐγὼ νομίζω πῶς εἶμαι, ἀπήντησεν ὁ γέρων μετὰ τούτου εἰρωνικοῦ.

— Βεβαίως δὲν θέλετε νὰ μὲ κρατή-
σιτε.

— Καὶ ὅμως θέλω.

— Ἐνόμιζα ὅτι εἴμεθα φίλοι.

— Καὶ εἴμεθα ἀληθῶς . . . καὶ τόσον
πολὺ ὥστε δὲν εἴμπορῶ νὰ σᾶς στερηθῶ.
Διὰ νὰ σᾶς ὀμιλήσω εἰλικρινῶς, πρέπει νὰ
σᾶς εἰπῶ ὅτι πολὺ κακῶς ἐφέρθητε πρὸς
ἐμέ.

— Πολὺ κακῶς ἐφέρθη;

— Ναὶ . . . θέλετε νὰ μὲ ληστεύσετε!

— Νὰ σᾶς ληστεύσω; ἐπανέλαβεν ὁ
κονικλοτρόφος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀ-
πορῶν δὲν σᾶς ἔννοῶ.

— Θὰ μὲ ἔννοήσετε μετ' ὀλίγον.

— Πῶς ἢ ἀπόδρασίς μου δύναται νὰ
σᾶς ληστεύσῃ;

— Θὰ μὲ κάμῃ νὰ χάσω δέκα γυνείας
. . . χωρὶς νὰ ἀναφέρω τὴν ἀξίαν τῶν
νδυμάτων σας, τὰ ὅποια ἀξίζουν δύο
λίρας στερλίνας· τὸ ὅποιο μᾶς κάμνει
ἀκριβῶς δώδεκα λίρας καὶ δέκα σελίνια.

Ψυχρὸς ἰδρῶς ἐβρέξε τοὺς ἀλλοιωθέν-
τας χαρακτῆρας τοῦ φυλακισμένου, διότι
τρομερὰ ὑπόνοια τὸν κατέλαβεν.

— Εἰσθε, ἀνέκραξε μετὰ τόνου μεστοῦ
τρόμου καὶ ἀηδίας, εἰσθε ὁ . . .

Δὲν ἠδυνήθη νὰ προφέρῃ τὴν λέξιν. Ὁ
λάρυγξ του ἐξηράνθη αἰφνης, καὶ ἡ γλῶσ-
σά του ἔμεινε κεκολλημένη εἰς τὸν οὐρα-
νίσκον.

— Ἀκριβῶς, εἶπεν ὁ Μίκ· ὁ δῆμιος,
Μάτ . . . Μὲ γνωρίζετε, τέλος πάντων!
Λοιπὸν! δὲν θὰ θελήσετε νὰ ληστεύσετε
πτωχὸν διάβολον ὡς ἐμέ ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ
ὅποιο τοῦ χρεωστεῖται! Δὲν θὰ ἦσθε τό-
σον ἀδίκος.

Ἀέγων ταῦτα, παρετῆρει ἀτενῶς τὸ
θῦμά του, ὅπερ ἔμενον ἀναυδὸν ὑπὸ τὴν
χειρὰ του. Ὁ γέρον ἐγέλα ἀπὸ εὐχαρί-
στησιν, αἰσθανόμενος τρέμον μεταξὺ τῶν
ὄστικωδῶν δακτύλων του τὸ σιδηρῶν σῶ-
μα τοῦ ῥωμαλίου κονικλοτρόφου.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν τὸ σχοινίον
ἐσίσθη ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους ὑπὸ τοῦ
πράκτορος καὶ τῶν συντρόφων του ἀνω-
πομόνου.

— Θὰ σᾶς δώσω τὰς δέκα γυνείας, εἴ-
πεν ὁ Σίδελερ μετ' ἀγῶνος ἀπηλπισμένου,
διὰ νὰ ἐπανακτήσῃ τὸ ψυχρὸν αἷμά του.

— Ἀσημενίτε νὰ ἐνδύματα, ἀπήνε-
πεν ὁ Μίκ μετ' ἀταραξίας.

— Θὰ σᾶς δώσω δώδεκα!

— Ἄλλ' οἱ κίνδυνοι;

— Πεντήκοντα! προσέθηκεν ὁ φυλα-
κισμένος, τοῦ ὁποίου ὁ τρόμος ἤξεναν
ὄλονέν.

— Χωρὶς νὰ ἀναφέρωμεν τὴν εὐχαρί-
στησιν νὰ ῥίψωμεν εἰς τὸ κενὸν ἓνα κρε-
μανταλῆν ὡσάν ἐσέ, ἐψιθύρισε ὁ δῆμιος.

— Τί στοχάζεσθε ἐάν σᾶς ἐδίδον ἑ-
κατὸν γυνείας;

— Δὲν εἶναι ἀρκεταί.

— Λοιπὸν! ὅσα ἔχω!

— Δὲν θὰ μὲ φέρῃ εἰς πειρασμὸν, ἀπε-
κρίθη ὁ Μίκ μετὰ σταθερότητος, μολοντί
ἡ φιλαργυρία του ὑπέστη τρομερὰν πάλ-
λην διὰ νὰ καταντήσῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν
ταύτην. Σπανίως ἀπολαμβάνω καμμίαν
ἡδονήν, ἀλλ' ὅταν τοῦτο μὲ συμβαίη
δὲν ἀποβλέπω εἰς χρήματα. Ἐάν κινή-
θῃτε, ἐάν κάμῃτε τὴν ἐλαχίστην ἀντί-
στασιν, προσέθηκε, διότι ὁ κονικλοτρόφος
ἤρχισε νὰ ἀντλή θάρρος ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ
του, σοῦ πετῶ τὰ μυαλά!

— Καλλίτερον τοῦτο παρά ἡ ἀγχόνη.

Καὶ δι' ἐνός γρονθοκοπήματος ἐπὶ τοῦ
κροτάφου ὁ Σίδελερ ἔρριψε κατὰ γῆς τὸν
Μίκ ὡς βουὴν εἰς τὸ σφαγεῖον. Εἰς μίαν
στιγμὴν τὸν ἐδράξεν ἐκ τοῦ λαιμοῦ καὶ
τὸν ἔσυρεν εἰς τὸ σκοτεινότερον μέρος τῆς
αὐλῆς.

Τὸ σχοινίον ἐκινήθη βιαίότερον ἢ πρὶν·
ἀλλὰ, μολοντί μίᾳ στιγμῇ βραδύτητος
ἠδύνατο νὰ διαχυθεύσῃ τὴν σωτηρίαν του,
μολοντί οἱ ἐκτὸς φίλοι του ἐδείκνυσαν
ζωηροτάτην ἀνυπομονησίαν, ὁ κονικλο-
τρόφος δὲν ἀφῆκε τὸν γέροντα εἰμὴ ἀφοῦ
τὸν κατεπάτησεν ὑπὸ τοὺς πόδας του,
εἰς τρόπον ὥστε νὰ τὸν μεταμορφώσῃ
φρικτῶς. Ἐλυπεῖτο πικρῶς διότι δὲν
εἶχε μάχαιραν ποτὲ, εἰς τὴ διάστημα
τοῦ βίου του, δὲν ἠσθάνθη παρομοίαν ταύ-
της χαρὰν τὸν ἔκαμνε νὰ λησμονῇ καὶ
αὐτὸν τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον διέτρεχεν.

Ἄλλὰ τὸ θῦμά του ἦτο ὁ δῆμιος, ὅς-
τις τὸν ἠπέλησε διὰ τῆς ἀγχόνης, ὅστις
ψυχρῶς ὑπελόγησε τὴν τιμὴν τοῦ αἵμα-
τος, καὶ ὅστις ἔθηκεν ἤδη τὴν χεῖρα ἐπὶ
τοῦ τραχήλου του.

— Θὰ μὲ συλλάβωσιν ἴσως, ἐψιθύρι-
ζεν· ἀλλὰ δὲν θὰ σφίξῃ τὸ σχοινίον ὁ Μάτ
Κόλς.

Ἀφοῦ ἔδωκεν εἰς τὸν ἀναίσθητον Μίκ

ἢ Μάτ τελευταῖον λάκτισμα, ὁ ληστής
ἐδράξε τὸ σχοινίον καὶ ἐφθασε μετ' ὀλίγον
εἰς τὸ ὕψος τοῦ τοίχου. Φθάσας ἐκεῖ ἡ
κατάβασις ἦτο εὐκολός· ὠλισθήσε καὶ εὐ-
ρέθη ἐλεύθερος.

Ὁ πράκτωρ καὶ δύο ἄνδρες ἀφωσιωμέ-
νοι τὸν ἐπερίμενον καλῶς ὠπλισμένοι.

— Τί διάβολο σᾶς ἐκράτησε τόσον ὥ-
ραν; ἠρώτησεν ὁ ἀξιοσέβαστος Κ. Δαβίδ·
ἤθελέ τις ὑποθέσει ὅτι ἀπεστρέφεσθε νὰ
ἀφήσετε τὴν φυλακὴν σας.

— Μὲ κατεσκόπευον!

— Ποῖος;

— Ὁ δῆμιος! καὶ ἐπαλαίσαμεν μέχρι
θανάτου. ἤθελα νὰ τὸν δελεάσω διὰ χρη-
μάτων, ἀλλ' ἠρνήθη τὰ πάντα! ἤθελε
καὶ καλὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν εὐχαρίστησιν
νὰ μὲ προσηλώσῃ εἰς τὴν ἀγχόνην, εἰς τρό-
πον ὥστε . . .

— Τὸν ἐφονεύσατε;

— Ἀκριβῶς.

— Ἐκάμετε καλὰ . . . Εἰσθε βέβαιοι
ὅτι ἀπέθανεν;

— Ἐκτὸς ἐάν ἔχη τὴν ζωὴν σκληρο-
τέραν τῆς γαλῆς.

Ὁ πράκτωρ ἠσθάνετο ὅτι δὲν εἶχον
καίρῳ νὰ χάνωσιν, ὁ Σίδελερ δυνατὸν νὰ
ἠπατάτο, ὁ δῆμιος ἴσως νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς
αἰσθήσεις του καὶ νὰ δώσῃ εἰδήσιν. Ἀ-
φαιρέσας ὅθεν τὸν μανδύαν του, τὸν ἔθεσεν
ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ἐγκληματίου φυγάδος,
καὶ ἐκάλυψε τὴν πολύτριχα κεφαλὴν του
διὰ κεκρυφάλου μαλλίνου.

— Ἀκολουθήσατέ με, εἶπε, καὶ σιω-
πάτε.

Διευθύνθησαν οὕτω ταχέως ὅσον τὸ δυ-
νατὸν πρὸς τὴν γέφυραν τοῦ Βλακφιάρς,
ὅπου ἄμαξα μὲ τέσσαρας ἵππους τοὺς
περιέμενον, ἔτοιμος νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τὸ
πρῶτον σημεῖον.

Ὁ κονικλοτρόφος εἰσῆλθε πρῶτος, καὶ
ὁ Κ. Δαβίδ μετ' αὐτόν· οἱ δύο ἄλλοι, οἵ-
τινες τοὺς εἶχον συνοδεύσει, ἔμειναν ἐκεῖ.

— Εἰς Δουβρον! εἶπεν ὁ πράκτωρ.

Οἱ ἄμαξηλάται ἐκρότησαν τὰ μαστί-
γιά των, καὶ ἡ ἄμαξα ἀνεχώρησε μετὰ
τάχους. Εἰς πάντα σταθμὸν ὑπῆρχον ἔτοι-
μοι ἵπποι· ὅλαι αἱ δυσκολαὶ εἶχον προ-
βλεφθῆ καὶ ἐξομαλυνθῆ· εἰς τρόπον ὥστε
ἐφθασαν εἰς τὸν θαλάσσιον λιμένα χωρὶς
καμμίαν διακοπήν.

Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ναυτικῆς, εὔ-

ρον τὸν ὑπρέτην τοῦ Μίραν-Ἄφαξ, ὅστις
τοὺς περιέμενον. Ὁ κύριός του τὸν εἶχε δια-
τάξει νὰ συνοδεύσῃ τὸν κονικλοτρόφον μέ-
χρι τῆς Μασσαλίας καὶ νὰ τὸν ἐπιβιβάσῃ
ἐπὶ πλοίου, μέλλοντος νὰ ἀποπλεύσῃ διὰ
τὰς Ἰνδίας.

Μεγάλη ἡ ἐκπληξίς τῶν ἀξιωματικῶν
τῆς Νευγάτης ὅταν, τὴν πρωΐαν ἐνωρὶς,
ἀνεκάλυψαν τὴν φυγὴν τοῦ φυλακισμένου.
Οἱ δεσμοφύλακες ἔμελλον νὰ ὑποστῶσιν
αὐστηρὰν ἐξέτασιν ἐκ μέρους τοῦ διοικη-
τοῦ. Ὁ Μικ, ἢ ὁ Μάτ Κόλς, ὡς θὰ τὸν
ὀνομάζωμεν εἰς τὸ ἐξῆς, μετεφέρθη εἰς τὸ
νοσοκομεῖον διότι, μολοντί φρικτῶς
πληγωμένος καὶ παραμορφωμένος, ἔζη ἀ-
κόμη.

— Δὲν εἴμπορῶ νὰ κάμω τίποτε δι'
αὐτόν, εἶπεν ὁ χειρουργὸς παρατηρῶν τοὺς
ἐξοιδηκότας χαρακτῆρας τοῦ δημίου· πᾶν
ιατρικὸν θὰ ἦναι ἀνωφελές.

— Ὄχι . . . ὄχι! ἐψιθύρισε ὁ ἀσθενῆς
ἐκφέρων στεναγμὸν· θὰ ζήσω! θὰ ζήσω
διὰ νὰ κρεμάσω αὐτόν τὸν ἀχρεῖον! Προσ-
παθήσατε, δόκτωρ, προσπαθήσατε.

Ὁ ἐπιστήμων προσεπάθησε, καὶ ὁ Μάτ
Κόλς ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσίν του. Τὸ
μέλλον θὰ μᾶς διδάξῃ ἐάν ἠδυνήθη νὰ
ἐκπληρώσῃ τὴν ἐκδίκησιν, τὴν ὁποίαν ἤλ-
πιζε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Τὸ γραφεῖον τῆς ἐν Παρισίοις Ἀγγλι-
κῆς πρεσβείας ἐπληροῦτο ὑπὸ Ἀγγλων
ἐπείγομένων νὰ θεωρηθῶσι τὰ διαβατή-
ριά των παρὰ τῆς Αὐτοῦ Ἐξουχότητος. Οἱ
ἀφορῶντες τὰ διαβατήρια κανονισμοὶ ἦσαν
τότε αὐστηρότεροι τῆς σήμερον. Μεταξὺ
τοῦ πλήθους ἔβλεπέ τις νεανίαν ὠχρόν,
τοῦ ὁποίου ἡ φυσιογνωμία ἔφερε τὰ ἔχνη
τῆς θλίψεως καὶ προσφάτων κόπων. Ἐν
τούτοις οἱ μέλανες ὀφθαλμοὶ του ἦσαν
πλήρεις θαρραλεότητος καὶ ἐμαρτύρου
ὅτι οὐδόλως ἀπώλεσαν τὴν ἐνεργητικό-
τητά των.

Ὁ πενθὼν οὗτος ἀνὴρ ἦτο ὁ Ἑβρίκος
Ἄσθων. Τὸ διαβατήριόν του ἦτο διπλω-
ματικόν, τὸν ἀπήλλαξαν τῆς διατυπώ-
σεως τοῦ νὰ ἐπανέλθῃ, καὶ ἡ ἀναγκαία
ὑπογραφή ἐπετίθη ἀμέσως.

Πολλοὶ εὐπατρίδαι περιμένοντες πρὸ
πολλοῦ, ἐψιθύρισαν διὰ τὴν προτίμησιν

ταύτην, τὴν ὁποῖαν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνοήσωσιν.

— Ἦλθα δὶς! εἶπεν ὁ εἷς.

— Καὶ ἐγὼ ἐπίσης! προσέθηκεν ἕτερος. Ἡ ὑπόθεσις μου εἶναι σπουδαϊοτάτη.

— Πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς ἢ τοῦ θανάτου μου! ἀνέκραξε τρίτος τις, ὅστις δὲν ἦτο ἄλλος εἰμὴ ὁ ἀγαθὸς ἐφημέριος τοῦ Καρβόου.

Εἰς τὸν ἦχον τῆς γνωστῆς ἐκείνης φωνῆς, ὁ ἀρχαῖος μαθητὴς τοῦ ἐφημερίου ἐστράφη βιαίως. Ἀνεγνωρίσθησαν ἀμέσως.

— Ἐρῆτικε!

— Εὐεργέτα μου!

Καὶ ἐθλίψαν ἐγκαρδίως τὴν χεῖρα ἀλλήλων.

— Φίλτατον τέκνον, εἶπεν ὁ ἐφημέριος, εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν διότι σὲ ἐπανεῦρον ἐπὶ τέλους. Μὲ ἀπαλλάσσετε ἀπὸ μακρὸν καὶ κοπιαστικὸν ταξιδίον. Ἄλλ' εἰσθε ἀσθενής... καὶ, τί βλέπω! πένθος! Ἐμάθατε λοιπὸν...

— Ἐμαθον τὰ πάντα, ἀπεκρίθη ὁ νεανίας, καταστέλλων μετὰ δυσκολίας τὴν συγκίνησίν του. Ἄλλ' εἰπέτε μοι...

Τοσοῦτον ἐπλημμύρει ἡ καρδιά του ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλεν.

— Εἶναι καλὰ! εἶπεν ὁ ἐφημέριος, ὅστις ἐνόησεν ἐντελῶς τί ἤθελε νὰ εἶπῃ. Τὴν ἀφῆκα εἰς τὰς φροντίδας τοῦ θεοῦ τῆς, τοῦ συνταγματάρχου Μομβράυ.

Ἐκφρασις εὐχαριστήσεως διέφυγε τὰ χεῖλη τοῦ νεανίου· διότι ὄσσην ἀντιπάθειαν καὶ ἀν ἠσθάνετο κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ δολοφονηθέντος εὐεργέτου του, πολὺ ἀπείχε τοῦ νὰ τὸν ὑπεθέσῃ ἱκανὸν νὰ ὑποδοηθῆσῃ ἀγενῶς τοὺς σκοποὺς τοῦ ἀντιζήλου του.

Ὁ τόπος δὲν ἦτο κατάλληλος εἰς πλατυτέρας ἐξηγήσεις· ἀλλὰ πρὶν ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του, ὁ Ἐρῆτικὸς ἐπέτυχε τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ διαβατηρίου τοῦ φίλου του.

Ἐκεῖνοι μόνον ὅσοι εἶχον συγγενὴ τινα ἢ προσφιλέστατον φίλον δολοφονηθέντα δύναται νὰ ἐννοήσωσι τὴν ἀγωνίαν, μεθ' ἧς ὁ Ἐρῆτικὸς ἄσθων ἤκουσε τὰ τρομερὰ καθέκαστα τοῦ φόνου τοῦ εὐεργέτου του. Ἦθελεν εἶσθαι παραμυθία δι' αὐτὸν ἐάν ἠδύνατο νὰ κλαύσῃ καὶ νὰ ἐλαφρώσῃ τὴν

καρδίαν του χύνων δάκρυα· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη.

— Μὴ μὲ νομίζετε ἀχάριστον, εἶπε προσηλῶν τοὺς κοκκινίσαντας ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ γηραιοῦ φίλου του. Δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ κλαύσω εἰμὴ ὅταν τὸν ἐκδικηθῶ! Δὲν ὑπάρχει τι τὸ ὁποῖον νὰ μοι παρέξῃ τὸ μέσον νὰ ἀκολουθήσω τὸν δολοφόνον μέχρι τοῦ καταφυγίου του, νὰ τὸν ἀποσπάσω ἐξ αὐτοῦ διὰ νὰ τὸν παρδώσω εἰς τὴν δικαιοσύνην ἐν μέσῳ τῶν ἀρῶν τοῦ κόσμου;

Ὁ ἐφημέριος τὸν ἐπληροφόρησε περὶ τῆς ἐπισκέψεως, τὴν ὁποῖαν ὁ γέρον Μαρτίνος, ὁ Ἐλσορθυ καὶ ὁ Ζόε ἔκαμον εἰς τὴν βιβλιοθήκην, καὶ περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς φυσικοθήκης τοῦ κονικλοτρόφου ἐν τῷ ὑπογείῳ, εἰς τὸ ἄκρον τοῦ μυστικοῦ διαδρόμου.

— Τί περιεῖχεν; ἠρώτησεν ὁ νέος.

— Ἐπιστολὰς παλαιᾶς χρονολογίας, αἵτινες ἀπεδείκνυον ὅτι ὁ σὶρ Οὐίλλιαμ ἠπατήθη σκληρῶς ὡς πρὸς τὴν διαγωγὴν τῆς ἀτυχοῦς συζύγου του, καὶ ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ Σίδελερ ἦτο εἷς τῶν συνεργῶν τῆς ἀπαισίας ἐκείνης κωμωδίας. Ἄλλ' οὐδὲν ἐξήγει πῶς αἱ ἐπιστολαὶ ἐκεῖναι εὐρίσκοντο ἐκεῖ.

— Ἀδιάφορον θὰ τὸ ἐξηγήσω ἐγώ.

Καὶ μὲ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτέρας λέξεις ἐπληροφόρησε τὸν ἀγαθὸν φίλον του ὅσα συνέβησαν εἰς Ῥώμην· τὴν ἀπιστίαν καὶ τὰς ἐκμυστηρεύσεις τοῦ πράκτορος τοῦ Μίραν-Ἀφαξ· τὴν ἀνακάλυψιν τῆς λέξης Μομβράυ, τὸν θάνατον τοῦ Βάλτερ, καὶ τέλος τὴν βεβαιότητα ἣν εἶχεν ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ μακαρίτου βαρώνου.

— Δὲν τὸ πιστεύω, ἀπήντησεν ὁ δόκτωρ Ὀρμ, μετὰ τινὰς στιγμὰς σκέψεως.

— Διατί;

— Διότι ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλὰ τὸν γάμον τοῦ συνταγματάρχου, γάμον ὅστις ἀπῆρσεν εἰς τὸν σὶρ Οὐίλλιαμ, καὶ τὴν γέννησιν υἱοῦ, ἐν ἔτος πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ σὶρ Οὐίλλιαμ.

— Ὅσον ταχέως καὶ ἀν ἦσαν αἱ ἐξηγήσεις αὗται, παρηγόρησαν ὀλίγον τὸν ἀτυχῆ ἔραστήν. Ἐνόμιζε τὴν Ἑλλεν ὑγιαίνουσαν, τὸν Ζόε Βέαν καὶ τὴν Σωσάνναν ὄντας πλησίον αὐτῆς, καὶ ἐγνώριζε καλῶς

ΣΚΕΨΕΙΣ.

— Ἐκείνη ἦτις ἀγαπᾷ τὸ φᾶσμα, ἐκείνη ἦτις ἀγαπᾷ τὴν σκιάν, ἐκείνη ἦτις ἀκούει τὸν ἀνεμὸν συρίζοντα, καὶ βλέπει τὸν ἥλιον δύοντα, ἐκείνη ἦτις προσμειδιᾷ εἰς τὸ ἀνατέλλον ἄστρον καὶ χαιρετᾷ τὴν σελήνην, ἐκείνη ἀπωλέσθη πλέον διὰ τὸν ἔραστήν της.

Τὸ κεραύνειον βλέμμα ζηλοτύπου γυναικὸς εἶναι ὄξυς σίδηρος, ὅστις θραύει πάντα θώρακα.

Ἵπάρχει εἰς τὸν τρόπον, δι' οὗ ἐκφράζεται ὁ ἔπαινος, εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἐπαινέτου, εἰς τὸν τόνον τῆς φιλαρεσκείας, δηλητήριόν τι, ἐξ οὗ καὶ ὁ ἰσχυρότερος μεθύσκειται.

Πολλάκις εἶναι μέγα δυστύχημα εἰς τὴν γυναῖκα νὰ ἦναι εἰς ἄκρον λογικῆ.

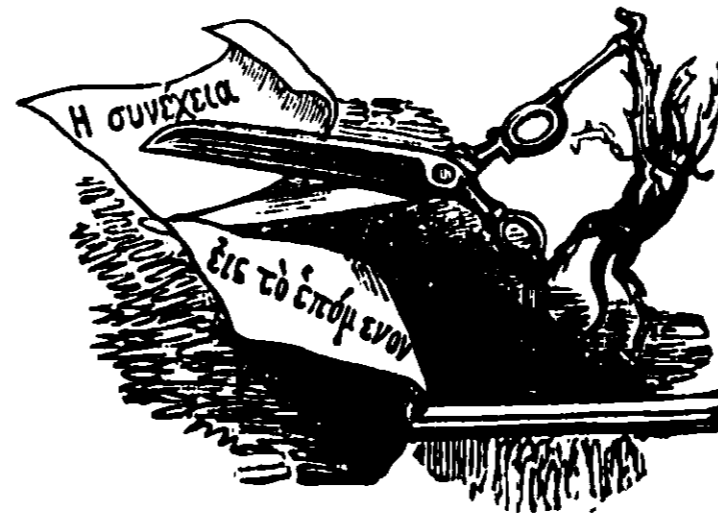
Δύο πάθη δὲν δύναται νὰ συζήσωσιν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, διότι τὸ ἐν καταστρέφει τὸ ἕτερον.

Δυσπιστεῖτε πρὸς τὸν ἔρωτα γυναικὸς ἐχούσης φαντασίαν ζωηράν, ἔξαλλον ποτὲ δὲν σᾶς ἀγαπᾷ.

Ἀποφεύγετε τὰς γυναῖκας μὲ τὸ γλυκὺ μειδιάμα· τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὰ ῥόδινα χεῖλη των σᾶς ἀπευθύνουσι τὸ γλυκύτερον, τὸ θελκτικώτερον τῶν μειδιαμάτων των, ἴσως διανοοῦνται φρικώδη τινὰ ἐκδικήσιν, αἱματηράν τινα προδοσίαν.

Ἡ γυνὴ ἐνίοτε, μὴ δυναμένη νὰ σὲ πνίξῃ, σοὶ μειδιᾷ.

Δὲν φονεύει τις εἰμὴ διὰ δύο λόγους; ἢ διότι μισεῖ, ἢ διότι ἀγαπᾷ.

ΣΚΥΛΟΣ ΚΑΙ ΚΡΕΟΠΩΛΗΣ.

(Μύθος Αισώπου).

Σκύλος από κρεοπώλην κλέψας βωδινο κομμάτι
 Από ποταμόν ἔπερνα κ' εἰς τὸ στόμα τὸ ἐκράτει·
 Τὴν σκιάν τοῦ κρέατος εὖ βλέπων εἰς τὸ νερὸ με-

Ἐφαντάσθη σκύλον ἄλλον συγκρατοῦντα κλοπὴν

«Τί ἀφράτο! τί ὠραῖο! τί παχύ! τὸ ἐκεῖ κρέας!
 Ἐκραξε, καὶ ποίας θήλω χρυσᾶς κάμει ἀποκρέας!»
 Ἄφησε λοιπὸν τὸ κρέας ὅπου εἶχεν εἰς τὸ στόμα,
 Ἠλθὲν καὶ τοῦ νεροῦ τὸ ἄλλο ἐστραφήθη ἀπὸ εἴβημα.

Ἐβαλε τὴν κεφαλὴν του τότε κάτω καὶ τὰ ὦτα,
 Καὶ τοῦ ποταμοῦ τὸ κρέας τί ἀπέγιγεν ἐρώτα·
 Ἄλλοι σκύλοι εἰσιώπων καὶ τοῦ ἐστραφάν τὴν

Ἄλλοι δμιλίαις ὕλην εὕρισκον, κωμικωτάτην
 Καὶ τοῦ ἐλεγαν ἄμην τόχην μετωχὴν καὶ δὲν με-

Καὶ τοῦ ποταμοῦ τὸ κρέας εἰς ἄποσῳσης;

Φθάνει καὶ ὁ κρεοπώλης εἰς τὴν παλάμην φέρων

Κ' εἰς τὴν πλάτην μετρᾷ τόσαις καὶ ἄλλαις τό-

«Καὶ δὲν σ' ἔφθανε, φωνάζει, νὰ εὐγάλης τὸν

Καὶ τὸ κρέας μου νὰ κλέψης; τ' ἄφησες εἰς τὸν

Στραβὶ καῦκα! καὶ μεγάλο

Γύρευες νὰ κλέψης ἄλλο;»

Ἐπιμύθιον.

Τὰ παθήματα τριαῦτα εἶναι τῶν πλεονεκτῶν,
 Καὶ παρέμεινεν τὸ τέλος τῶν ἀρπάγων καὶ κλε-

Π. ΣΟΥΤΣΟΣ;